Tizenötödik évfolyam. 230-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fil.
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900. | FELELŐS SZERKESZTŐ: Stauber József. | Péntek, október 5.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérczikk: Fábián László.
Állami tisztviselők sorsa.
A hatalmak közelednek.
A Munkácsy-emléktábla.
Főispánválság Aradmegyében.
Egy matrona tűzhalála.
A főrendiház uj elnökei; uj zászlós urak; hat uj főispán.
Két dráma.
A börzianer létrája.
Október 6.
Tárczа: A senki gyermeke. Irta: Horváth A.
Csarnok: A fekete bárány. Irta: Rudyard K.

Fábián László.

Arad, október 4.

A hivatalos lap legközelebbi száma, mint táviratilag értesülünk, *Fábián* László Aradmegye és Aradváros főispánjának állásáról való lemondását hozza. A hir nem jön váratlanul, mert beavatott helyen tudják már hetek óta, hogy *Fábián* László rendelkezésére bocsátotta állását a miniszterelnöknek, és a közpályán, mindig állami szolgálatban töltött, harmincz évi munkálkodás után, nyugdijaztatását érte.

A felmentést, ugy tudjuk, *a király legmagasabb elismerése kiséri.* És erre az elismerésre kevés ember szolgált rá jobban *Fábián* Lászlónál.

Egy tizennégy éves főispáni szolgálat állit nevének maradandó emléket Aradmegyében. És aki megirja egykor e tizennégy év történetét, az méltán nevezheti el e korszakot a *béke és a munka korszakának.*

Fábián László, mint tisztviselő kezdte meg nyilvános pályáját. Az átlagból, a mindennapiságból korán kiemelkedett. — Nagy munkabirásának, vasszorgalmának, éles judiciumának segélyével fiatalon jutott be az aradi kir. törvényszék elnöki székébe, és mikor Tabajdy Károly halálával uj embert kerestek e megye és város vezetésére: akkor a kormány a közvélemény igaz lelkesedése mellett *Fábián* Lászlót emelte a főispáni méltóságba.

A munkás, szerény modoru hivatalnokból nem lett *parádés főispán.* A lármás ünnepeltetés, a hivalkodó fény és külsőség nem találtak emberükre benne. Mert a volt törvényszéki elnök a munkáért való rajongását nem hagyta vissza az igazság házában, hanem elhozta magával a közigazgatás hajlékába minden járulékaival együtt és csinált magából egy *munkás, igazságos főispánt.*

Aki a puritán jellem megtestülését keresi; aki fényes állásban szivesen látja a minden póz nélkül való természetességet, aki a becsületes munkát és igazságszeretetet a fényes állások viselőinél legelső kelléknek tartja: az tisztelettel emeljen kalapot *Fábián* László előtt.

Aradmegyét és Aradvárosát mindenkor nehezebb volt kormányozni, mint három más vármegyét együttveve. Künn a megyében a fajára büszke magyar lakosság semmikép sem tud egybeforrni a mértékentul önérzetes románsággal, melynek körében egyes izgatók folyvást élesztgetik az elégedetlenség tüzét. Benn a városban egy magas értelmiségü társadalom várja a főispántól, hogy kielégitse egyesek ambicióját, nem egyszer nagyravágyását; és megkivánja, hogy a széthuzó pártok, társadalmi érdekcsoportok között több barátot szerezzen, mint ellenséget.

A fényes állás terheit, véleményem szerint, senki sem érzi jobban, mint egy főispán. Nagyon közel áll azokhoz, akik kérni szoktak, és mégis messze azoktól, akik adni tudnak. A kormány bizalmi embere ő a vármegyében, de sokan a maguk bizalmas emberét óhajtanák látni benne a kormánynál.

Fábián László másfél évtizedig állt e megye élén. És e hosszu idő alatt nagyobb társadalmi, vagy politikai megrendülés városunkat, megyénket nem izgatta soha. Egyenes jellemével, igazságszeretetével, pontosságával ő bizonyára elérte, hogy e másfél évtized alatt több barátja volt, mint ellensége.

Biró volt ő a főispáni székben is, nyilt, őszinte és igazságszerető. Mikor hatalmi állásából kifolyólag egyesek erőszakoskodást vártak tőle, *Fábián* akkor is itélkezett, és a méltányosság utjáról nem tért le soha, bár szigoru igazságosságát erélyének rovására irták is fel rosszakarói. A protekczionak határozott ellensége volt, s ahol hatáskörében hivatalnokokat nevezett ki,

TÁRCZA.

A senki gyermeke.

Irta: Horváth Amadeus.

A kis öreg Postás Náczi letette hátáról a rózse csomót, letörülte homlokáról az izzadtságot, kifujta magát, aztán megint fölkapta pupos hátára a terhet s tovább czammogott. A nap leáldozott már s bizony a sötétben jócska utja volt még a faluig. Mikor kiért az erdőből, a fehér kis házak mögé már árnyékot vetett a holdvilág. Itt-ott trécseltek ugyan még a házak előtt, nagyobbára azonban csendes volt már a falu, csak a kivilágitott ablakon át hallatszott ki itt-ott a vidám beszélgetés.

Mire Postás Náczi a felvégen gubaszkodó kis viskójába ért, addigra meghuzták az estéli harangszót. Levette kalapja — az öreg s imát mondott alig hallhatón. Aztán befütött egypár galylyal, legyömöszölt egy darab kenyeret vacsorára, meggyujtotta a kis mécsest s elolvasott néhány lapot abból a zöld füzetes regényből, melyet a harangozó fiától kapott kölcsönbe a hosszu téli estékre, olvasni valónak.

Aztán lefeküdt s elgondolkozott azon a szomoru történen, mely a zöld füzetes regényben oly meginditóan van leirva. El is aludta az álom eközben. Az első reggeli napsugár azonban véget vetett boldog álmainak. Korán kellett talpon lennie, hogy a nagy táskával elindulhjon a szomszéd községbe postáért.

Az ut hosszu volt, s nem valami élénk, ráért hát utközben gyönyörködni hiu ábrándképeiben, melyekkel teleszőtte bolondos eszét. Amint azonban az ut kanyarulatánál befordult, szokatlan hangok zavarták föl merengéséből . . .

— Bácsi, kedves bácsi! . . .

— Egy félmeztelen, didergő leány gyereket látott maga előtt, aki sirva kérdezte tőle, hogy messze lakik-e az orvos?

— Erre is egy órányira, arra is! De vajjon kinek kell itt orvos, ahol nem laknak, csak az országuti kőaprító emberek?

A leányka a hegyoldalba vezette, melynek egy üregében szomoru emberek álltak a rozzant pad körül, melyen egy lihegő teremtés feküdt mozdulatlan. A lélek nem szállt ugyan még ki az elroncsolt testből, de Póstás Náczi is látta, hogy azon már orvos nem, csak pap segithet.

A gyermek odaugrott a beteg lábaihoz s kesergett:

— Nyanyám! Kedves nyanyám!

Az emberek egyre magyarázgatták a kis postásnak, hogy a szerencsétlen már egy hét óta panaszkodott, de azért tovább dolgozgatott, mig végre tegnap a láz le nem verte a lábáról.

— Orvost kellene hivni, — igy vélekedtek. Aztán kimentek mind megint az országutra s tovább apritották a köveket, egyfolytába szomoruan.

Postás Náczi megsimogatta, vigasztalta a gyermeket, aki el nem mozdult a haldokló mellől:

— Ne sirj kicsikém, hozok én segitséget!

Aztán elsietett a faluba . . . Fél órával előbb ért oda mint gondolta volna. A paphoz ment, s elmondta, hogy az országut mellett egy szegény asszony haldoklik.

*

Mikor Postás Náczi visszafelé indult, a pap kocsija már hazafelé tartott. A kis pupos ember megilletődve vette le kalapját, s imát mondott a megholt asszony lelki üdveért.

A kőrakásnál dolgozó emberek elmondták aztán neki a katasztrófa részletét töviről-hegyire. A kis leányka, aki szomoruan ült a barlang előtt, elébe futott, s szeretettel simogatta a pupos ember kezét.

— Köszönöm, hogy a tisztelendő bácsit el hivta, köszönöm!

Póstás Náczi megsajnálta a gyermeket s megkérte a szegény embereket, hogy bizzák ezentul az ő gondjaira. A kőaprogatók vállukat vonogatták: bánják is, akár marad a kis Rózsi, s velük eszik akár elviszi valaki, s ád neki betevő falatot!

Hát elvitte Rózsit magával. Kicsiny kunyhójában még volt annyi hely, hogy ágyat vethetett neki; a fazék eledelt is, amit ebédre kap a jegyzőéktől, nagyon szivesen osztja meg vele, kenyérrel is győzi . . . . Kell is sok egy kis árvának? ami kell is, az igazán egy falat . . .

Mai számunk 12 oldal.

ott az u. n. beajánlás inkább ártott, mint használt a pályázónak, mert *Fábián* minden protekcziónál, minden összeköttetésnél többre becsült egy kis érdemet.

Ha Tabajdy Károly Aradmegye *vaskezü főispánja* volt, akkor *Fábian* Lászlót méltán illeti meg *a puritán főispán* elnevezés.

Most pedig, hogy a megye vezetését másoknak adja át, azzal a megnyugtató tudattal távozhatik hivatalából, hogy: „A szeretetét tán nem nyertem ki mindenkinek, de a tiszteletet még ellenségeim részéről is kivivtam."

. . . . A nyugalomba vonuló főispán hivatali utódjául egy előkelő aradi nagybirtokos van kiszemelve. Olyan név, melyet általános tisztelet és rokonszenv vesz körül s mely teljes megnyugvásul szolgálhat arra, hogy megyénk és városunk kormányzása hivatott kezekbe kerül. Az uj főispánra nehéz feladatok várnak, és e feladatok legszebbikét, legnehezebbikét akkor fogja megoldani, mikor városunk *széthuzó társadalmát* egyesiteni, s a még fennálló *pártellentéteket* elsimitania sikerül.

Ez lesz egyik legmaradandóbb érdeme *Fábián* László utódjának. ***

Állami tisztviselők sorsa.

Arad, október 4.

Nincs a magyar közéletnek oly komoly tényezője, amely rózsásnak tartaná állami tisztviselőink sorsát. Valamennyi párt, a politikai élet minden faktora ugy tartja, hogy anyagi helyzetük javitásra szorul. A kormány maga tudatában van ama kötelességének, hogy a hivatalnoki kar anyagi nyomorultságán segitsen. Az ország pénzügyi helyzete nem engedi, hogy e téren gyökeres, mindent átfogó reformok létesüljenek. De a pénzügyi szituáczió korlátai között a kormány el fog követni mindent, hogy tisztviselőiről az állam, állásuknak, rangjuknak, társadalmi helyzetüknek, tett nehéz szolgálataiknak megfelelő módon gondoskodjék.

Lapunk jóindulatu és lelkes szószólója a hivatalnoki kar jogosult érdekeinek. Abban a tekintetben is, hogy fizetésük jelentékenyen megjavittassék.

Már ezen elvi álláspontunkból kifolyólag is rokonszenves figyelemmel kisérjük az állami kezelőtisztviselők mozgalmát. S figyelemmel kisérjük végrehajtó bizottságuk országos értekezletét, melyet a budapesti uj városháza disztermébe hivtak össze. Ám elvi álláspontunktól eltekintve, különös érdeklődésünkre tarthat számot az országos értekezlet, mert tagadhatatlan, hogy az állami tisztviselőkar sorában legrosszabb dolga a kezelőszemélyzetnek van.

Ugy értesülünk, hogy a végrehajtó bizottság emlékiratot fog intézni a törvényhozáshoz is, a kormányhoz is.

A néma gyereknek az anyja sem érti a szavát. Ebből a szempontból helyes és természetes, hogy a kezelő tisztviselők előadják panaszukat, kérelmüket, konkrét kivánságukat. Ha bajaikat őszintén feltárják, jól teszik. Ha sebeiket megmutatják, ez bizalmuk jele. De a mozgalom jól felfogott érdekében reméljük, hogy emlékiratukban nem lőnek tul a czélon, nem támasztanak az állammal szemben teljesithetetlen követeléseket. Oly követeléseket, amelyek az ország pénzügyi viszonyaira nincsenek tekintettel.

Az országgyülés, a kormány igaz szeretettel fogja felkarolni a tisztviselők ügyét. Mert mindkét tényezője alkotmányos életünknek tudatában van annak, hogy a tisztviselők anyagi helyzete terén csontig ható mély sebeket kell begyógyitani.

A modern állam bonyolult és sokfelé elágazó élete nagy hivatalnoki kart tesz szükségessé. S hogy az ország jól kormányoztassék, ahhoz a kormány akaratán kivül még egy igen jelentékeny tényező szükséges: megbizható, jóravaló tisztviselőkar. Olyan, *amely nem korumpál és nem korumpálható.* Olyan, amely nemcsak a törvény betüi szerint, de annak szellemében is jár el. Olyan, amely vezetője, gyámolitója, barátja a akormányzottaknak és sem zsarnoka, sem szolgája. Olyan, amely a nehéz kötelességek tengelyét bekeni a nép iránt érzett szeretett olajával, hogy az állami gépezet nehéz, vaskerekei könnyen, zajtalanul és fennakadás nélkül forogjanak.

Ilyen tisztviselőkar csak akkor keletkezhetik, ha a tisztviselőnek anyagi helyzete legalább is elviselhető. Ha gyötrő anyagi gondok nem nyomják le a vállát és nem szegik szárnyát munkakedvének.

A kormány nem zárkózik el a tisztviselők méltányos kivánságai elől. S mindenesetre be fogja váltani erre vonatkozólag tett igéretét. — Éppen azért azoknak, akik a tisztviselők mozgalmát irányitják, türelmet és bizalomteljes várakozást kötünk a szivére. A türelmetlenség nem használ semmit s nem ér el semmit.

Hogy nem rózsás a magyar tisztviselőkar helyzete, a közélet minden komoly tényezője hiszi és vallja.

Hogy ez a fölfogás belejutott a köztudatba, ez a legerősebb biztositéka annak, hogy a tisztviselők helyzetének javitása sokáig nem késhetik és hosszu időre el nem odázható.

TÁVIRATOK.

Ujjabb sarki expediczió.

Krisztiánia, okt. 4. Az *Avton Posten* jelenti Sandfjordból, hogy az abruzzói herczeg azt fejezte ki, hogy tavaszszal gőzöst küld a Flora-fokhoz. A mai kihallgatásnál *Cangi* kijelentette, hogy eleve ugy volt meghatározva, hogy az expedicziót három csoportra osztják fel. A csoportok összetételét azonban nem állapitották meg előre. A további előnyomulásra választása volt a norvégek, svédek és épp ugy használható olaszok közt és nemzeti tekintetekből az olaszok mellett döntött. Cangi a maga részéről azt tartja, hogy az eltüntek elpusztultak, mert különben elérték volna a Spitzbergákat, a Teplitzöblöt, vagy a Flora-fokot. Ez utóbbi helyen [illegible] hagytak hátra, melyekben megjelölték, hogy hol van az élelmiszer.

Az angol választások.

London, okt. 4. Éjjel egy óráig 210 kormánypártit és 75 ellenzékit választottak meg. A kormánpárt hét, az ellenzék tiz mandátumot nyert.

Póstás Náczi boldog volt. Ami szórakozást keresett a lelke, megtalálta a gyermek csacska társaságában. Zöldfüzetes regények sanyargatott hőseiért nem epedt már a szive, boldogan czirógatta körül egész lényét a gyermek szeretete.

Ölbe vette a kicsikét s kérdezett az apja után, hogy s mint került az országutra, ki nevelte, ki szerette?

Apa? . . . ez a szó ismeretlen volt Rózsi előtt. Ezt a szót soha se mondta ő előtte senki, játszani is csak azokkal a kövekkel tudott, melyek között felcseperedett. Szeretni csak az anyja szerette, aki mindene volt neki. Most már az sincs. A pupos emberke szeretettel ölelte magához:

— Lásd Rózsikám, — oktatta a kis öreg — minden gyermeknek van apja, anyja, ki őt szereti, tanitja, neveli. Neked is volt anyád. Meghalt. Ezentul én foglak szeretni, az én gyermekem leszel.

Rózsika megczibálta a pupos emberke kusza bajuszát és szeretettel, boldogan nevetve, szólongatta:

— Apa!

Póstás Náczi ekkor elvitte a kis Rózsit emberek közé a faluba. Rossz száju emberek pedig csufot üztek belőle: Csősz Magdával hozták hirbe, kiről sokat beszéltek annak idején, mikor megszökött a faluból. Azóta rég feledésbe ment a rosszhirü leányzó, most a kis Rózsi ujra felidézte az emlékét.

Postás Náczi becsületes szivét bántotta ez a gonosz pletyka, de nem próbálkozott védekezni, nehogy szemben azzal a szeretettel, melylyel gyámoltját elhalmozta igazolva lenni lássék is a vád, melylyel a rossz indulat illette. A mosolygó boldogság, mely szegényes hajlékában körülvette, elsimitotta homlokáról a gond okozta redőket is. A mihaszna nép oktalan megszólása nem riasztotta vissza attól, hogy jobban szeresse azt, akit a föld porából magához emelt. Imára, Isten félelmére tanitotta kicsi gyermekét, s miközben megismertette vele a tudás ákom-bákomját is, sok olyanról beszélt neki, melyből a kis sziv üdvös tanulságot merithetett.

S igy a hónapok, az évek messzenyuló láncza mindig szorosabbra füzte a viszonyt, mely a nyomorult ember s a viruló árvácska közt fejlődött.

Rózsika szép volt már, mint a fesledező bimbó. Látására a legények szivében lángra lobbant a szerelem szikrája. Hitták is a mulatóba, tánczra; Rózsi azonban nem ment, mert nyomorék gyámja nem mehetett vele. A gyermeki hála érzetében leküzdötte azt a forró vágyat, melyet kicsi szive az ismeretlen boldogság iránt érzett. Csak csöndesebb volt és szótlan, mikor a pupos emberrel áfonyát szedegettek az erdőben. Az pedig szerettel szólitgatta:

— Rózsikám, mi bántja drága szivecskédet?

S a leány ekkor mosolyt erőltetett rózsa piros ajkára.

— Ugy, ugy szeretlek látni, édesem! Aztán beszélgettek közönyös dolgokról, amik a faluban történtek.

— A leveleket ma kihortad? Kinek vittél levelet?

— A községházára, az állatorvosnak Sanyi Máténak, a Kiss Péter csere fiának, Lidi néninek a katona fiától, aztán . . . aztán . . . másnak senkinek?

Náczi kémkedő tekintete találkozott a leány pillantásával. Valami gyanut fejezett ki e néma tekintet, mert a leányt zavarba ejtette vele.

— Azaz . . . igen, apa, az ispánnak is vittem levelet.

A kis pupos megnyugodott a leány őszinteségében.

— Örült az ispán, ugye?

— Nagyon örült! Megszoritotta a kezemet s azt mondta: „Szép virágszálam!"

A kis öreg szivét fájdalmas vonaglás érte. Kitörő indulatait azonban magába fojtotta s mosolygó kifejezéssel boldogságot hazudozott a leánynak, mikor féltékeny szive elkeseredett harczott vivot a leány szereteteért. Leült a kőre magához vonta a szép hajadont.

— Emlékszel-e lelkem Rózsikám — szólt — mikor anyád ravatalától vettelek magamhoz? Azóta enyém vagy, ugye? No nézz a szemembe, te jó kicsikém, hát olyan öreg vagyok-e én, hogy apád lehetnék? Ugye nem? Hát ne nevezz ezentul apádnak Rózsikám, hanem nevezz ugy mint a többi emberek: nevezz Náczinak. Hehehe. Nevetett a kis pupos. A leány megmegölelte.

— Nem, apa, nem vagy te Náczi, az emberek csak csufolnak ezen a néven, én jó apámnak akarlak nevezni!

A leány szerető ölelése arczába kergette a

A hatalmak közelednek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 4.

Grodekov orosz tábornok a külügyminiszter vezetőjétől megkapta *Csing* herczeg táviratát, mely e szavakkal végződik:

„A dinasztia veszedelme rendkivül komoly!“

E távirat kétségbeesett hangját megerősiti az a hir is, mely szerint a kinai katonák letették a fegyvert és igy *Mandsuriában* nem várnak hadi eseményeket. Ennél fogva alaposnak látszik az a föltevés, hogy a hatalmak közt a kinai ügyekre nézve mielőbb közeledés fog beállani. Németország határozottan nem ellenzi tovább a tárgyalások meginditását és kinai követüket utasitották is a követendő eljárásról.

Mai táviratainк a következők:

New-York, október 4.

A *New-York Post* washingtoni levelezője jelenti, hogy a külügyi hivatalhoz egy franczia jegyzék és egy német közlés érkezett, amelyek, mint hiszik, bizonyos javaslatokat tartalmazna a hatalmak együttmüködése és a kinai kérdésben követendő racionális politika tárgyában.

Washington, október 4.

Alapos az a föltevés, hogy a *hatalmak közt* a kinai ügyekre nézve mielőbb *közeledés áll be.* Ezek a kedvező kilátások jelentékenyen emelkedtek amaz egybehangzás következtében, mely most az *Egyesült-Államok* és *Németország* nézeteiben uralkodik. *Hay* államtitkár a német ügyvivővel értekezett, s e közben kiderült, hogy mindkét kormány körülbelül ugyanazt a czélt követi. Itteni német körökben a *Tuan* herczeg és társainak megbüntetésére vonatkozó császári ediktumban annak a kifejezését látják, hogy a zavargások felelős okozóival ugy akarnak elbánni, ahogy megérdemlik. Azt hiszik, hogy az Egyesült-Államok részéről a franczia javaslatok kedvező fogadásra találnak.

London, október 4.

A lapok a következő *washingtoni* táviratot közlik: A német ügyvivő közölte *Hay* államtitkárral, hogy a német kormány fölteszi, hogy a hatalmak tudják, hogy a német kormány teljesen meg lesz elégedve, ha Kina önként megbünteti a bünös herczegeket. Az ügyvivő továbbá közölte, hogy *Németország nem ellenzi tovább a tárgyalások meginditását* és hozzátette, hogy a kinai német követet utasitották, hogy a következő eljárást javasolja. 1. A képviselők arról hatarozzanak, vajjon a megbüntetésre kijelölt herczegek csakugyan az igazi bünösök-e? 2. A képviselők szerezzenek bizonyosságot arról, hogy Kina mily büntetést mér önkényt a bünösökre. 3. Követeljenek a képviselők biztositékot arra nézve, hogy a büntetéseket tényleg végrehajtják, lehetőleg az ő jelenlétükben. Ha ez megtörténik, akkor a kinai kormánynyal tárgyaljanak a követek a szerződések és a kártalanitások iránt.

Sanghai, október 4.

Egy külföldi hivatalnok azt a hirt kapta, hogy *az oroszok és németek elfoglalták Sanghaikvant.*

London, október 4.

A *Times*-nek jelentik *Pekingből* szeptember 26-áról: Ha a tárgyalásokat *Tiencinben* folytatnák, *Li-Hung-Csang*, mint a tartománynak Tiencinben székelő alkirálya, nem szerepelhetne meghatalmazottként a béketárgyalásoknál, mert különben ugy nézne ki, mintha a követek előtte mint békétkérők jelennének meg, nem pedig mint a békét diktálók. Igy magyaráznák a követek eljárását a kinaiak az egész birodalomban.

London, október 4.

A *Morningpostnak* jelentik Kumasiból e hó 1-éről: *Wilkox* ezredes szeptember 30-án egy osztály asantira bukkant, a kik egy mély utban a bokrok közt erős állást foglaltak el. Két sikertelen kisérlet után a harmadik támadásnál elüzték az ellenséget. A falvakat elhamvasztották. Wilkox ezredes csapatai közül *21 ember elesett és öt tiszt megsebesült.*

Pétervár, október 4.

A vezérkarhoz a következő jelentések érkeztek: *Grodekov* tábornok szeptember 19-én a külügyminiszterium vezetőjével megkapta *Csing* herczeg táviratát a czélból, hogy a mandsuriai főkormányzónak adja át. A táviratban Csing herczeg kijelenti, hogy föl van hatalmazva, hogy *Dsunzu* kanczellárral együttesen tárgyalásokat inditson a hatalmakkal. Hogy e tárgyalásokat megkönnyitse, Csing herczeg meghagyja a dsamajának, hogy a hadmüveleteket szakitsa félbe és a vasuti anyagszereket védje meg. Csing herczeg távirata igy végződik: *A dinasztia veszedelme rendkivül komoly.* Sürgősen szükséges minden uj bonyodalmat elkerülni. A táviratot különböző utakon továbbitották rendelkezési helyére.

Szeptember 25-én délben a girini dsandsjun megadta magát. Ugyanaznap délután *Rennencampf* tábornok ellenállás nélkül elfoglalta Girint. A kinai katonák letették a fegyvert, ugy, hogy Mandsuriában nem várnak hadi eseményeket. Ugyanaznap *Artamanov* ezredes *Suholics* tábornok rendeletére két lovasszázaddal felvilágositó utat tett a kinaiaknak *Ansansantól* délre levő megerősitett hadállása körül. Sikerült neki az ellenséges hadállás oldalait és központját megszemlélni és 300 lépésnyire közeledni. Az ellenség puska- és ágyutüzzel fogadta őt. A szemle kideritette, hogy a kinaiak 14.000 fegyelmezett katonával és 30 ágyuval erős állást foglaltak el, továbbá, hogy *a vasut mindenfelé szét van rombolva. Badune* szeptember 30-án ellenállás nélkül meghódolt. *15.000 kinai letette a fegyvert*; ezeket Kharbinban munkára fogják.

Fleischer tábornok csapatának hadmüveleteiről jelentik: A hat zászlóaljból, tiz ágyuból és két szotnya kozákból álló csapat kiszoritotta a *Suj* tábornok vezetése alatt álló 6000 főnyi kinai sereget számos községből *és elfoglalta az ősi Niucsnungot is. A kinaiak észak felé menekültek.* A hőség, a tüzérségi állások hiánya és a másfél öles fü következtében a harcz igen nehéz volt. Orosz részről két tiszt és 18 katona sulyosan megsebesült. *A kinaiak sulyos veszteségeket szenvedtek.* Bodiska tiszt elvett tőlük egy Krupp-ágyut és egy zászlót, miközben a zászlóvivőt megölték.

A Munkácsy-emléktábla.

— Inditvány a Nemzeti Szövetséghez. —

Arad, október 4.

Megemlékeztünk tegnap arról a javaslatról, melyet *Sztojka* József, az aradi nemzeti szövetség titkára terjeszt a szövetség igazgatóságának pénteken este tartandó ülése elé. Az inditvány, mely a templom-utczai iskolának *Munkácsy-emléktáblával való ellátását* és az iskola ama szobájának, hol Munkácsy első rajzleczkéit vette, festményben való megörökitését hozza javaslatba, igy hangzik:

Munkácsy Mihály nagy hazánkfia halálával sulyos veszteség érte a magyar müvészvilágot és nemzetünket. Előharczosa és győzedelmes vezére volt ő nemzeti kulturánk és a magyar müvészet elismertetésének. Nagy volt ő a szellemóriások között, méltó arra, hogy életének minden mozzanata az utókor részére, követendő példaképen is, megörökittessék. A magyar nemzet mindenkoron hálás volt nagy fiaival szemben, s a midőn következő inditványom beterjesztem, azon biztos reményben teszem azt, hogy Aradváros lelkes és hazafias érzéssel telt fiaiból toborzott szövetségünk igazgatósága, nagy hazánkfiával szemben mélyen érzett hála és elismeréstől áthatva, egyhangulag fogja azt határozattá emelni.

Inditványozom tehát: mondja ki az igazgatóság, hogy nagynevü honfitársunk hazafias és müvészi érdemeinek elismeréseül és azon czélból, hogy az utókornak maradandó emléket létesitsen, az Aradváros tulajdonát képező, a Templom-utcza 5. szám alatt levő iskola épületét, a melynek tantermeiben a Mester legelőször nyerte világhirü müvészetéhez a szakszerü elemi ismereteket, s a mely az akkori alakjától miben sem különbözik — *lefényképezteti* s majdan, anyagi erejéhez mérten, annak állandósitása végett, olajba festeti és megőrzés végett a Kölcsey-egyesületnek átadja. Másodszor, hogy ezen épületet *márványból készült és méltó seöveggel ellátott emléktáblával megjelölteti.*

Javaslatba hozom, hogy a határozat keresz-

---

vért. A pupos ember bünösnek érezte magát, s nem merte a gyermeki csókokat édes öleléssel viszonozni. Szótlanul haladtak tovább a göröngyös erdei uton. S egyszer csak az a szerencsétlenség érte szegeny Náczit, hogy szerelmes turbékolása közben valami nagy mélységbe zuhant, amit sürü vihar takart, s szem nem vett észre.

Csak nagynehezen tudta hazavonszolni a leány. Otthon lefektette, s orvosért futott. Mikor az orvos sürü vállvonogatások között betette maga után az ajtót, Náczi ágyához iintette a leányt, s szeretettel szólt hozzá:

— Rózsikám, édes Rózsikám, milyen szerencsétlen vagyok én, eltörött a lábam, az orvos azt mondta: le kell vágni!

— Szegény jó apám!

— Ki fog engem ápolni?

— Én!

— Ki keresi meg a kenyerünket?

— Adnak a jó emberek. Ó én ismerek jó embereket!

— Boldog vagy, hogy hiszesz nekik!

— Hát te nem hinnél a szolgabiró urnak, ha igérne valamit?

— Hinnék? Vajjon mit igérhet a szolgabiró ur a nyomorék embernek?

— Apa, a szolgabiró ur meg fog bennünket segiteni!

— Mit beszélsz?

— Ma reggel, mikor a postáért voltam, magához emelt a kocsiba s mindent igért amit én akarok.

Az öreg összerettent:

— S te mit kértél?

— Azt, hogy segitsen meg betegségedben.

— S ha meghalnék . . .?

Rózsi könyein keresztül mosolygott:

— Ha meghalnál . . .? Nem apa, te nem fogsz meghalni, hiszen én imádkozom érted.

— S ha mégis!

— A szolgabiró magához venne, zokogott a leány.

Postás-Náczi felpattant párnáiról, s ha ereje lett volna, megragadta volna a szépséges szüzet, hogy magával vigye a másvilágra . . . Ereje azonban elhagyta, tehetetlenül rogyott vissza vánkosaira, s keservesen zokogott. A leány mellére borult, s kérte: — Ne sirj apám! A pupos emberke mégegyszer bele nézett azokba a szép, tündöklő, fekete szemekbe, melyekből tulvilági boldogság ragyogott.

— Hát szeretsz? Mondd, igazán szeretsz?

— Szeretlek!

— De éppen nem vagyok apád!

— Mégis szeretlek!

— És ha megfojtanálak? . . .

Rózsika kimondta a legnagyobb hazugságot:

— En szeretlek!

Mire a forró csóknak vége szakadt, Náczi ban nem volt élet. Mintha a lány csókja szivta volna el a lelkét.

Hiába is lett volna az orvos kése a Postás Náczi törött lábának, mikor már végig dagadt s fekete foltok lepték el a testét . . .

De egyszer mégis boldog volt, igazán boldog a szegény nyomorék a halálos óráján.

tülvitelével az elnökség bizassék meg, az emléktábla szövegének fogalmazására pedig *Edvi-Illés* László és *Somogyi* Gyula szövetségi tagtársaink kéressenek fel.

Kelt Aradon, 1900. október hó 5.

Sztojka József,
titkár.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A szinház müsora:

Péntek: Kis szökevény, operette (Páratlann bérlet.)
Szombat: Aranylakodalom, szinmű. (Páros bérlet.)

Kis szökevény.

— Bemutató előadás. —

Az angolok ma már ép ugy dominálnak Transvaal és Oranje földén, mint az operett mezején. Ott kiverték a burokat, itt a francziát, németet, amerikait, spanyolt és mindazokat, kik a könnyed, ledér muzsának tetszetős áldozatot mutattak be. *A kis szökevény* egyik méltó példánya annak, hogy mit kell a mai közönségnek nyujtani, és mivel lehet az operett terén a közönséget meghóditani. Nem is oly ördöngös mesterség ez, csak a divatossá vált reczipe szerint kell eljárni és a modern operett meg vau. Ez a reczipe pedig igy szól: Végy egy három felvonásra felhigitott hülyeséget, abba tégy bele egy kis zenét, azután sok-sok tánczmuzsikát, a szereplőket egytől-egyig tánczoltasd meg először egyenként, azután kettesében, lehetőleg négyesében és ötösében, azután az egész személyzetet összeségben, végy hozzá tetszetős diszleteket, egy kis szines villamos fényáramot — és meg van a siker, az operett grand attrukcziója, a kaszadarab.

Ez az a titokzatos medikamentum, melyre Anglia patentet vett magának és melylyel most elárasztják az egész világot.

Igy került hozzánk is *a Kis szökevény* és ép oly kellemes vendégnek bizonyult minálunk is, mint mindenütt, ahol szökésében megfordult. Ismerve közönségünk vendégszeretetét azon idegenekkel szemben, kiknek társaságában kellemes órákat tölthet, nem is fogja egyhamar a *Kis szökevényt* elbocsájtani.

A kis szökevénynek van meséje is; nem izgató, nem is különös, talán nem is nagyon érdekfeszitő. Gray Winifrédnek (*Felhő* Rózsi) hivják azt a kis árvaleányt, akit gyámszülői (*Fenyéri* és *Tolnayné*) a Szent Péter zárdában neveltetnek. Ebben a zárdában a többi növendékekkel együtt igen jól érzi magát a kis árva mindaddig, mig egy levélke érkezik az apáczafőnöknéhez, melyben a gyámszülők azt irják, hogy az árva hagyja el a zárdát, jöjjön rögtön haza, mert féjhez akarják adni Stanley Eduárdhoz (*Rubos*) a leány valamelyik unokatestvéréhez. A kis árva elszörnyüködik ezen terv fölött, mert ő nem is ismeri még a neki szánt férjet. Bubánatában Tamarind testvérhez, a Szent Péter zárda kuktájához (*Nyilassy*) fordul tanácsért. Mialatt a teendők felett tépelődnek, olasz vándorló énekesek érkeznek. Ezek, meghallván a kis árvát fenyegető veszélyt, ráveszik őt és Tamarind testvért is, hogy álljanak be hozzájuk legyenek ők is utczai énekesek és szökjenek el velük. Az elhatározást rögtön követi a tett, közibük áll a kis árva és Tamarind testvér, ki hirtelen belékavarodik Carmenitába (*Turchányi* Olga) a bájos utczai énekesnőbe.

Igy kerülnek Ajaccióba, ahol véletlenül a gyámszülők és a férjnek szánt unokatestvér is tartózkodnak. — Az unokatestvér itt elmondja, hogy nagybátyja egy zárdában levő unokatestvérrel akarja összeházasitani, de ő nem is ismeri jövendőjét és nem is igen akar erre a házasságra vállalkozni. — Most a sors utjába hozza a kis árvát utczai énekesnő képében, rajong, bolondul érte és megszökik véle Velenczébe.

A nagybácsi és az egész személyzet véletlenül szinte Velenczébe kerül és ott egy-két kisebb bonyodalom után kiderül a titok, hogy az utczai énekesnő senki más, mint a kis árva leány és ilykép válnak boldog párrá azok, akik már eleve egymásnak voltak szánva.

A mese tehát nagyon vizenyős, és már nagyon is kitaposott uton halad, de elég jó arra, hogy kellemes, fülbemászó zenét irjanak hozzá. A zenéje tényleg igen ügyes, van egy nehány szám benne, mely maradandóbb becsü, bár az alapmotivum bennök nagyobbára más hirneves, régi zeneszerzők agyában fogamzott meg.

A szereplőkre áttérve, első sorban kiemelendő a kis szökevény: *Felhő* Rózsi, aki ez uj szerepében sem tagadta meg önmagát. Kedvesen énekelt, elevenül játszott és bájosan lejtette tánczait. Elismerés fejében nagy babérkoszorut kapott, rajta szép selyemszövettel, és virágcsokrokat. — A mai est központját *Turchányi* Olga képezte, a gyönyörü olasz czigányleány, aki mai fellépésével elsőrendü operett subrettté vált. Meglepő volt, hogy mily kedvesen tud énekelni, de frappans volt az a kecsesség, az a báj, az a balletszerü könnyedség, az a virtuózitás, melyet tánczában kifejezésre juttatott. A közönség zajosan tapsolta ezt a sok oldalu müvésznőt és gyönyörü virágkosárral tüntette ki. A kisebb énekes szerepekben *Harmath* Józsa és *Parlagi* Kornélia igen jók voltak.

A férfiak közül *Érczkövy* az első felvonásban szép énekével sok tapsot aratott. Különösen jól disponálva játszott *Szadai*, aki erős és duzzadó humorával méltó partnere volt *Nyilassy*-nak. — Mindketten folytonos derültségben tartották a közönséget. Ugyesek voltak még *Rubos*, *Fenyéri*, *Czakó* és *Szabó* László.

A karokon és a zenekaron meglátszott *Békéssy* karmester nagy szakértelme és finom zenei érzéke; a rendezés pedig izléses és gondos volt. — A kiállitás fényes és különösen a harmadik felvonás diszletei voltak igen tetszetősek. A Szent Márk tere, hires oszlopaival, a doge-palota természethüen állottak előttünk és különösen jól esett nekünk a távlatban láthatni a San Georgio Maggiorét, a Chiesa San Giorgioval, ahová csak a mult napokban Szt. Gellért sirjához zarándokoltak városunk nehány jó keresztényei. Csak a világitási effektus ellen volna kifogásunk. Hiszen szép ha van villanyos szines fényvetésünk, de mi az ördögnek kell fényes nappal egyszerre besötétiteni az eget és villamos fényt vetni a piazzán tánczoló csoportra?

Carolus.

* **Október 6-ika a szinházban.** A szintársulat a hagyományhoz hiven résztvesz a 13 vértanu emlékének megünneplésében. Erre az alkalomra *Az aranylakodalom* kerül szinre, melyben Koltait *Molnár* játsza. A Magyar Szinházban is ő játsza ezt a minden izében rokonszenves magyar alakot. A darab előtt *Rubos* Arpád rendezése mellett a 13 vértanut dicsőitő tabló lesz, mely a Szabadságtérünkön álló szobrot ábrázolja összes nagy és reliefalakjával. Bevezetésül a zenekar a Hunyadi nyitányt adja elő, utána pedig a szintársulat énekes személyzete a Szózatot énekli.

* **Az álarczosbálból** serényen folynak a próbák *Békési* karmester nagy ambicióval tanitja be a szép zenemüvet, melynek október derekán lesz bemutatója.

* **Az aranyasszony** vigjátékot, mely a Nemzeti Szinházban a napokban került először szinre, még e hónapban nálunk is bemutatják.

* **Szinháznyitás Szegeden.** Tegnap nyitották meg a szegedi városi szinházat, a melybe most vonult be másodszor *Krecsányi* Ignácz társulatával. Első előadásul a *Bánk bánt* adták, még pedig a Szegedi Hiradó szerint szánalmasan gyönge előadásban. Általában véve erősebb társulatokhoz volt szokva a szegedi közönség, a mely előtt a Nemzeti Szinháznak legujabb müvészgárdája nevelkedett. Krecsányi csak a kiállitásra fordit gondot és kimagasló müvészei, müvésznői nincsenek.

Főispánváltozás Aradmegyében.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, október 4.

Városunkat és a megyét közelről érdeklő királyi kézirat fog megjelenni a *Budapesti Közlöny* holnap reggeli számában. A hivatalos lap hirül hozza, hogy a király *Fábián* Lászlót, Aradmegye és Arad szab. kir. város főispánját, ki egészségi okokból felmentését kérte, *ezen állásából felmentette*, hosszas és hü szolgálataiért *teljes elismerését* fejezve ki a távozó főispánnak.

Ugyancsak a hivatalos lap holnapi száma publikálja, hogy Fábián László utódjává az aradi főispáni székben *Urbán* Iván nagybirtokost nevezte ki a felség.

A távozó főispánnak másfél évizedet meghaladó munkásságát lapunk vezérhelyén méltatjuk. Magáról a főispánváltozásról a következő tudósitásunk számol be:

(A királyi kézirat.)

Budapesti szerkesztőségünktől ma délben azl aábbi táviratot vettük:

Hivatalosan jelentik: *Fábián* László aradi főispán hónapok előtt egészségi okokból felmentését kérte. A felmentést a hivatalos lap holnapi száma hozza. Ez alkalomból a király a főispánnak hosszas, hü szolgálataiért teljes elismerését nyilvánitja.

A *Budapesti Tudósító* ma [illegible] ugyancsak a főispánváltozásról a következőket jelenti:

Fábián László, Arad vármegye és Arad sz. kir. város főispánja, egészségi okokból már hónapokkal ezelőtt ezen állásaitól való felmentését kérte.

A *Budapesti Tudósító-nak* illetékes helyről nyert értesülése szerint a *Budapesti Közlöny* holnapi száma fogja közzétenni Fábián Lászlónak állásaitól saját kérelmére történt felmentését, mely alkalomból a távozó főispánnak egyuttal hosszas és hü szolgálataiért teljes elismerés nyilvánittatik.

Fábián László a főispáni magas állásra való megbizás előtt az aradi kir. törvényszék elnöke volt. Ebben a minőségben nemcsak kitünő birónak bizonyult, hanem adminisztrácziónális tehetségével az aradi kir. törvényszéket az ország legjobb biróságainak egyikévé tette. Az ő konczilians, de erélyes, barátságos, de szigoru modorával mindazok elismerését tudta kivivni, kik fölött ő állásánál fogva állott és kikkel együtt az igazságszolgáltatást gyakorolni volt hivatva.

Ezen kiváló tulajdonságok praedestinálták őt arra, hogy a közigazgatás élén, fontos hivatásában, a város és a megye érdekében áldásosan müködjék.

Életrajzát rövidesen a következőkben adjuk:

Fábián László Aradon született 1840. május 20-án. Édes atyja *Fábián* Gábor, a jeles politikus és iró volt, édes anyja *Telbisz* Franciska. Gimnáziumi tanulmányát Aradon, a jogot pedig Budapesten és Heidelbergben végezte.

Tanulmányai befejezte után 1866-ban letette az ügyvédi vizsgát és köz- és vádlo ügyvéd lőn, 1871-ben Aradváros tiszti ügyészévé választották. Ez állásában azonban csak pár hónapig maradt meg, mert azt a város főjegyzői állásával cserélte föl. Aradváros főjegyzője Fábián csak 1872-ig volt, n[illegible] ekkor, a biróság szervezésénél, január 1-én az ujonan alakult aradi kir. törvényszék birájává nevezteett

ki. Ezen minőségében a Szegedre delegált törvényszéknél is volt alkalmazva és pedig 1873. májusig, amikor onnan visszatért.

Ettől az időtől kezdve 1885. április 28-ig folyton mint törvényszéki biró működött s mint ilyen neveztetett ki az aradi törvényszék elnökévé. Kinevezése után a törvényszéknél meglehetős változtatásokat idézett elő és pedig annak előnyére.

Fábián László 1873-ban nősült meg, elvevén özv. *Senk* Alajosné szül. *Telbisz* Lujza urnőt.

(Az uj főispán.)

Arad város és Arad vármegye politikai és társadalmi életére nézve rendkivül nagy horderővel bir a főispáni illusztris állás mikénti betöltése. Az igaz, hogy a főispáni méltóság első sorban politikai jelentőségü, de nálunk emellett társadalmi és kulturális szempontból épen olyan fontos és nevezetés és azért e különböző szempontokból megitélve, *Urbán* Iván, az uj főispán működése elé nagy várakozással néz Arad város és megye, másrészt pedig megnyugvást talál azon fényes tulajdonságokban, melyek *Urbán* Ivánt, mint embert, mint politikust és különösen mint kipróbált igaz hazafit diszitik.

A közigazgatás az államositás küszöbén állva, ma még abban a régi kerékvágásban mozog, mely sok és nehéz akadálylyal kénytelen megküzdeni, oly akadályokkal, melyek az államositás várva-várt korszakában maguktól elesnek. Az uj főispáni tevékenység tehát első sorban szükségszerüen oda fog konkludálni, hogy megteremtsen már most oly állapotot a városban és megyében, mely könnyüvé teszi az átmenetet a rendszeres, a tökéletes közigazgatás felé, melyben megtalálja a város és megye minden rendü és rangu lakossága és társadalmi osztálya mindazt, amit törvényeink nekik biztositanak, illetve biztositaniok kell, ha a modern államok sorában az előkelő pozicziót elérni akarjuk.

Ebben a tekintetben *Urbán* Iván valósággal letéteményese a modern aspirácziőknak. A közigazgatásban, mint aradjárási volt főbiró, praktikusan szerezte meg ismereteit és legapróbb részletekig alkalma volt meggyőződést szerezni arról, hogy milyen a mi közigazgatásunk, hol van annak erőssége, de azt is, hogy hol van annak gyöngéje; tudomást szerzett praxisból arról is, hogy minők a mi viszonyaink, és hogy milyennek kell lenniök, hol kell az eddigi állapotokat megváltoztatni, kiegészíteni és pótolni oly intézkedésekkel, melyek a várost és megyét kielégitik.

Az aradi főispáni méltóságnak egyik legmagasztosabb hivatása pedig abban rejlik, hogy a nemzetiségek különböző aspiracziói ne válasszák el a megye lakosságának különböző rétegeit, hanem, hogy ezen aspirácziók végeredményében a haza igaz szeretetében, a magyarság eszméjében találkozzanak. Nagy és nehéz feladat ez, mely nem egyszer próbára tette az eddigi főispánok tevékenységét és politikai akcióit. *Urbán* Iván ezen a téren is rendelkezik a kellő tapasztalatokkal, a kellő tapintattal és energiával, mert egyrészt rendületlen igaz magyar szivében és lelkében, másrészt van érzéke mindazon jogok iránt, melyeket a törvény a nemzetiségeknek nálunk biztosit, és van nagymérvü erélye ahhoz, hogy a nemzetiségek megfeleljenek azon kötelezettségeknek, melyeket reájuk a törvény ró. A jogok élvezetében részesiteni, a kötelességek feltétlen teljesitésére mindenkit szoritani, ez volt eddig is politikai hitvallása és az marad most is, még hatványosabban, amikor a végrehajtói hatalom kezében összpontosul.

A politikai élet mellett a város és megye gazdasági élete parhuzamosan halad és a jó, a helyes közigazgatás csak akkor valósulhat meg, ha mindazon feltételek bekövetkeznek, melyek a gazdasági életet erőssé, intenzivvé és áldásossá teszik. — Ebben rejlik a város és megye jólétének egyik főzáloga. — Urbán Iván, mint a gazdasági politika kiváló ösmerője, e téren is érvényesitheti azon gazdag tapasztalatait, melyeket mint a csanádi vasutak, az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár, az aradmegyei gazdasági egylet igazgatósági tagja, mint a torontálmegyei ármentesitő társulat volt kormánybiztosa, mint a verseny-egylet elnök-igazgatója hosszu éveken át bőségesen szerzett.

De hiába volna mindez a sok tapasztalat, hiába volna a különböző intézményekben való jártasság és szakszerüség, ha idegen volna előtte az a nép, mely ez intézmények alatt él. Es az épen a legszerencsésebb körülmény, hogy *Urbán* Iván ösmeri a megye lakosságát, köztük élt, tudja közvetlen megismerésből, hogy mi a szükséglete, mi a kivánsága, mi a baja és mi annak a gyógyitása. A mult év egy szomoru eseménye megható példáját adta ennek. A szentannai zavargások után, a szentannaiak egy nagy küldöttsége járt Aradon, hogy orvoslást találjon nagy bajára, és mielőtt a megye elé vitte panaszát, előbb *Urbán* Iván elé járult, tőle kérve tanácsot és utbaigazitást a teendőkre nézve.

A küldöttség vezetője akkor igy szólt embereihez:

— Kommst zum *Urbán*, der wird nns helfen!

Ez jellemzi a főispánt és jellemzi azt a jóviszonyt, mely közte és a köznép között fennáll.

(Aradmegye főispánjai.)

Aradmegye első főispánjául a krónika *Ottmár*-t, Kálmán, II. István és vak Béla hü tanácsosát emliti, 1107 körül.

Az 1198-ik évre egy *Bethlen*-t emlitenek aradi főispánul.

Az első főispán, kit teljes hitelü okirat nevez meg, *Kelemenös bán*, a Csanád nemzetség tagja (1214.)

Aradi comes (főispán), egyuttal Magyarország nádora volt 1224-ben *Gyula*, más néven *Jula*.

1240-ben *Saul* volt Arad főispánja. Az ő idejében érte hazánkat s különösen Aradot a tatárjárás veszedelme.

E szörnyü hadjárattól egész az Anjouk trónraléptéig egyetlen aradi comes nevét sem ismerjük. Régi könyvek emlitik ugyan *Talpasi* Tamást és orodi *Fekete* Pétert, de az ő főispánságuk nincs bebizonyitva. 1318 körül *Bereczk*-et emlitik, mint Arad- és Szatmármegyék főispánját.

Széchenyi Tamás mester, Farkas nógrádi főispán fia, a későbbi erdélyi vajda és országbiró, 1318—1330 közt volt aradi comes.

Utána Rajki *Rajky* Zsigmondot találjuk a megye élén. Az ő aradi főispánságáról sem maradt hiteles oklevél.

Őt követték *Solymosy* Balázs (1252), simontornyai *Laczkfy* Dénes (1356) és *Hém* Benedek (1365). Nagy Lajos utolsó aradi comese *Sándor* volt, Solymos várnagya.

1405-ben aradmegyei főispán volt *Scolari* vagy *Ozorai* Pipo, a flórenczi származásu nemes, ki rendkivül sokat tett a megye érdekében. Őt 1421-ben *Kerekegyházy* (Laczkfy) László váltotta fel. 1437-ben Guti *Országh* János lett aradi főispán, ki Solymos és Lippa várakat is birta.

I. Ulászló aradi főispánja a Gutkeled nem, zetség tagja, *Maróthy* László volt (1441—1444.) kit horogszegi *Szilágyi* Ozsvát, majd Mátyás király uralkodása idejében *Váradjay* Ferencz és *Ernsth* János követtek. (Ez utóbbi az Ernusztcsalád őse. Aradon csak Hampó-nak hivták.)

1471-ben *Bánffy* Miklóst nevezték ki Aradmegye örökös főispánjává. Az ő kinevezési oklevele maradt reánk egész terjedelmében összes elődei közül.

Utóda *Haraszthy* Ferencz lett, majd 1500-ban bajnai *Both* Bálint, kit ismét Haraszthy váltott fel a főispáni széken.

1516-ban nagylucsei *Dóczy* Ferencz a főispán, a kit be sem iktattak a főispáni székbe, mert csakhamar *Rozgonyi* Istvánt nevezte ki a kormány aradi főispánná (1516—1519.)

Pár évvel utóbb *Tahy* György világosi főkapitány, majd 1526-ban *Kisserjényi* Ferencz deák lett a főispán. Még ez évben *Pathócsy* Miklós vette át a főispánságot, a következő évben pedig pákosi *Paksy* Gáspár.

1552-ben Arad, majd 1566-ban Zaránd bevégezte megyeiségének középkori szakaszát. A török hóditás utáni főispánok a következők:

Klobusiczky Ferencz (1699—1702). Ettől az időtől 1721-ig nem volt főispánunk. Majd következtek: 1721—1736-ig *Consbruch* Pál gróf, 1738—1741-ig *Sándor* Mihály br. zarándi főispán, 1741. deczember 12—1744. *Andrássy* Zsigmond mint helytartó.

1744. aug. 22.—1751. gr. *Grassalkovics* Antal, Arad első rendes főispánja, 1751. julius 30.—1785. gróf *Fekete* György, (utána 1785. márcz. 30.—1787-ig gr. *Teleki* Sámuel és 1787. febr. 20.—1790. gr. *Haller* József, mint a nagyváradi kerület biztosa, Aradmegye főispáni helytartója volt, de utóbb a megye nem ösmerte el őket.)

1790. febr, 16.—1821. jul. 23. (haláláig) *Almásy* Pál. 1823. ápr. 8-tól mint administrator 1825. junius 27.-től mint valóságos főispán 1880. márcz. 1. történt haláláig b. *Wenckheim* József.

1830. aug. 9.—1837. szept. 18.-ig b. *Orczy* Lőrincz, 1837. szept. 18.—1845. *Szerencsy* István, 1845. aug. 18.—1848. ápr. 16. mint főispáni helytartó *Faschó* József, 1848. április 20.—1849-ig *Bohus* János, 1849. jun. 5.-től—augusztusig *Tomcsányi* József.

Az önkényuralom idejében Arad ismét a nagyváradi kerületbe volt beosztva; megyefőnökei 1849—1860. közt 1853. márcz. 17. történt haláláig *Atzél* János; 1853. jun. 21. óta *Semsey* Albert, kit még azon évben *Haukh* Ferdinánd kerületi főispán, majd 1857-ben *Faschó* József váltott fel.

1860. okt. 31.—1861. nov. 21.-ig *Bohus* János másodszor. A provisorium idejében, már 1861. okt. 7. kelt kinevezéssel *Hofbauer* Lajos, 1863. szept. *Szerb* Tivadar, s 1865. *Popa* György lett a kir. biztos.

Az alkotmány helyreállitával 1867. április 20.-tól 1869. januárig *Szende* Béla volt a főispán, kinek távoztával a főispáni szék hosszasabban betöltetlenül maradt. 1871. máj. 5.—1878. decz. 18 (lemondásáig) *Atzél* Péter, 1879. jul. 21.—1886. okt. 7. (haláláig) *Tabajdi* Károly, s 1889. nov. 29. *Fábián* László, korábban az aradi kir, törvényszék elnöke, lett a főispán, kit most ebben a méltóságban *Urbán* Iván vált fel.

Egy matrona tűzhalála.

(A vallásosság áldozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, október 4.

Ősi szokás az izraelitáknál, hogy az ujév és a hosszunap közt eső napok valamelyikén kimennek a temetőbe, hogy kegyeletüket rójják le elhalt hozzátartozóik sirja fölött. Nehány kegyeletes imával emlékeznek meg elhalt kedveseikről, ott a holtak csöndes birodalmában, ahol nincs gond, szenvedés, nincs öröm, csak örökös éjszaka.

Mendel Pepi hetvenkét esztendős nagyváradi öreg asszony kedden a kora hajnali órákban kelt fel, hogy készüljön a temetőbe szülei sirjához. Sötét volt még, mikor felkelt, de lámpát gyujtott s ennek világa mellett öltözködött fel. Midőn öltözködésével elkészült, az imakönyv keresése végett a mellék szobába ment. Az égő petróleum lámpát egy tányérra tette s a tányért fogva igy vitte a lámpát a másik szobába. A gyönge, öreg asszony keze, melylyel a lámpát tartotta, a hosszas keresésben kifáradt s a reszkető kézből hirtelen kihullott az égő lámpa, mely csörömpölve darabokra tört, a kiömlő petroleum pedig pillanat alatt meggyuladt és lángbaboritotta a szerencsétlen asszony ruháját, Mendel Pepi rémületében kirohant az udvarra és a nagy fájdalomtól irtózatosan jajveszékelve, torkaszakadtából sikoltozni kezdett:

— Emberek, segitség! Tüz van! Égek!

Az álmukból felzavart lakók első meglepetésükben azt hitték, hogy a ház teteje ég a fejük fölött és képzelhető rémülettel ugráltak ki ágyaikból, menekülve a ház udvarára, hol a szerencsétlen öreg asszony égő fáklyaként futkosott föl-alá, rémes látványt nyujtva a sötétségben.

Az álmukból felzavart lakók a borzalmas látványtól egy pillanatig meghökkenve nézték az égő asszonyt, majd hozzája rohantak, letépték égő ruháit, de ekkorra már oly veszedelmes égési sebeket szenvedett, hogy eszméletét vesztve elterült a földön.

A sulyosan sérült matrónát életveszélyes égési sebeivel azonnal a kolozsvári-utczai izr. kórházba szállitották, ahol *Ullmann* Béla dr. rögtön ápolás alá vette, gondosan bekötözte sebeit az öreg nőnek, ki eszméletét csak a késő délutáni órákban nyerte vissza.

Ekkor már rendkivüli fájdalma megzavarta eszét. Nem is igen tudott beszélni, csak összefüggés nélküli szagatott szavakat mormogott. Később pedig, az esteli órákban valósággal dühöngeni kezdett. Mindenáron kiakart ugrani az ágyból, folyton kiáltozva:

— Engedjetek a templomba hóhérok! Nagy ünnep van most! A *Kol Nidrét* akarom hallani! Nini, ketté hasadt az ég! Az angyalok térdelnek az uristen előtt . . . Engedjetek imádkozni.

Majd lecsendesült pár pillanatra, de ujból rémült sikoltozásban tört ki:

— Ég a templom! Az angyalok usznak a tüzben. . . . Az egész világ lángban van! Segitség, megégek! . . .

S őrjöngött szegény asszony tovább, az ápolók alig birták lefogni a tébolyodottat.

Másfél napig kinlódott a szerencsétlenül járt öreg asszony a kórházban rettentő kinok között. Ma végre megváltotta borzasztó szenvedéseitől a halál: délután 2 órakor kilehelte lelkét.

Két dráma.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, október 4.

Két szomoru történettel szaporodott meg *Arad* rendőri krónikája. Az egyik történet szereplője egy *anya*, ki csekély ok miatti elkeseredésében *megmérgezte gyermekét, azután maga hajtotta fel a mérget.* A másik dráma hőse *Knapp* János fiatal asztalos, ki revolverrel főbe lőtte magát.

A két eset részletei a következők:

I.

Anesco Györgyné, született Lung Amália waggongyári kovács 21 éves felesége családi perpatvar miatt tulságosan elkeseredett. A levegőben járó öngyilkossági ragály arra vitte, hogy megváljék életétől s megöli gyermekét is.

Öt krajczárért szódát vett s abból marólugot készitett s Illés-utcza 52. szám alatti lakásába zárkózott. *A méreg egy részét tizenegy hónapos Ernő nevü kis fia szájába töltötte, a többit pedig megitta.*

Eszméletlen állapotban találtak az anyára és gyermekére, kiket első segélyben *Tisch* Mór dr. kerületi orvos részesitett. Azután mindkettőt a kórházba szállitották.

Az asszonyt, ki később eszméletére tért, valószinüleg megmentik, a gyermek azonban belehal sulyos belső sérüléseibe. A szerencsétlen anya, látva kisgyermeke szenvedését, most már bánja tettét. Most már, mikor késő.

II.

Knapp János 24 éves asztalos már szerepelt egy drámában. Egy *öreg özvegy asszonynyal*, ki nagyanyja is lehetett volna, viszonya volt hosszu ideig. A viszony ugy végződött, hogy *az öreg asszony öngyilkosságot követett el.*

Ma azután a furcsa szerelem fiatalabb alakja is véget vetett életének. Knapp a Demeter-utcza 25. számu házban *mellbe lőtte magát, azután halálos sebével a Választó-utcza 37. számu házig ment s ott összerogyott.*

A rendőrség részéről *Kovács* Antal rendőrhadnagy és *Öttvös* Dániel dr. kerületi orvos jelentek meg a helyszinen. A halotton azonban már nem segithetett senki.

A főrendiház uj elnökei.

Uj zászlós urak.

Hat uj főispán.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 4.

A legközelebbi időben fontos kinevezések vannak küszöbön, megoldásául azon személyi kérdéseknek, melyek hónapok óta foglalkoztatják az irányadó köröket és a közvéleményt. *Nem csupán a főispáni karban* lesznek változások, amiről már hosszabb idő óta járnak hihető és kevésbé valószinü hirek, hanem változások következnek be a *zászlós urak* között is, amennyiben két megüresedett hely betöltésre kerül, végül a *főrendiház uj elnökségének* kinevezése is elhatározott dolog.

A főrendiház elnöki és két alelnöki méltóságában lesznek személyi változások. *Károlyi* Tibor gróf elnök már régebben beadta lemondását, de *Széll* Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy annak okait el nem ismerve, a lemondást nem fogadhatja el. De végre is az indokok elől nem zárkózhatott el és *a lemondást elfogadta.*

A két alelnök is kényszeritő okok következtében adta be lemondását. *Daruváry* Alajos már hosszabb idő előtt megtette ezt, mert mint kijelentette, öreg kora miatt nem tehetett eleget az alelnökséggel járó kötelezettségeknek.

Vay Miklós báró az elmult nyáron sulyos beteg volt és erre való tekintettel kérte felmentését.

Most végre oda fejlődött a dolog, hogy *az egész elnökség ujjá alakul.* O Felsége már jóváhagyta a miniszterelnök erre vonatkozó előterjesztését s legközelebb meg fog jelenni a legfelsőbb kézirat, az uj elnökség kinevezéséről. *A két alelnök helyett egyelőre csupán egyet fog kinevezni a király.* Az egyik alelnöki méltóság tudvalevőleg a *protestánsok* részére van fentartva s az ide kinevezendő személyiséget illetőleg még nincs megállapodás.

A választás, melyet a miniszterelnök tett az uj elnökségre nézve, helyesléssel fog találkozni mindenütt. A főrendiház uj elnöke *Csáky* Albin gróf az egykori vallás- és közoktatásügyi miniszter lesz, alelnöke pedig *Ernuszt* Kelemen vasmegyei nagybirtokos, főrendiházi tag, ki sok éven át tagja volt a képviselőháznak, mint a liberális eszmék hü követője.

A két kinevezést csak az országgyülés megnyitása után, e hó 8-án publikálják.

Örömmel regisztráljuk ezeket a kinevezéseket, a mint hogy örömmel fogadja azt az országban a szabadelvüség minden hive. Csáky Albin gróf eddigi szereplésében az igazi liberalizmus előharczosai közt küzdött, ezt a tiszta szabadelvüséget viszi most magával a főrendiház elnöki székébe Ernuszt Kelemennel együtt. Egyébként Csáky kineveztetése a *néppárti urak vereségét* is jelenti, mert éppen Csáky Albin volt az, ki az egyházpolitikai reformokat megteremtette.

A zászlós urak kinevezését már a hivatalos lap holnapi száma hozza. Az elhunyt *Zichy* Ferencz gróf helyett főpohárnok lesz *Szapáry* Gyula gróf, *Széchenyi* Imre gróf helyett főasztalnok *Csekonics* Endre gróf lesz.

Ezeken kivül *hat főispán változás* vált elhatározott dologgá, sőt ma már az uj kinevezések is megtörténtek.

Aradmegyébe *Fábián* László helyett, ki már hónapok előtt kérte fölmentését, *Urbán* Iván földbirtokost nevezte ki a király.

Ujvidékre, *Flatt* főispán helyett a felség *Péter* Pál belügyminiszteri segédtitkárt nevezte ki, a ki 18 éven át Pancsova város polgármestere volt, s a délvidéki viszonyokat kitünően ismeri.

Liptó- és Arvamegyékből *Kürthy* Lajos Zólyomba helyeztetik át, helyét Liptóban *Szmercsányi* Arisztid földbirtokos foglalja el.

Árvamegye főispánja *Csillaghy* József alispán lesz.

Sárosmegyei főispánjának *Szinyei Mersének* ki állásától felmentetett, *Bárdossy* Géza földmivelésügyi miniszteri osztálytanácsos lesz az utóda.

A Magyar Nemzet ma esti száma megerősiti azt a hirt, hogy *Pálffy* Elemér, a verseczi főispán is megválik állásától.

HIREK.

Október 6.

— Meghivás. —

Aradz polgársága a idén is lerójja a tizenhárom vértanu szent emléke iránt érzett kegyeletét.

1900. evi október 6-án délelőtt gyászünnepet ülünk.

Az emlitett napon rendezendő ünnepségekre Aradváros és Aradmegye összes közs- és magánhivatalok tisztviselőit, az összes iskolák tanárait, tanitóit, a tanuló ifjuságot, az összes egyesületeket, társulatokat zászlóikkal és Aradvárosa hazafias közönségét tisztelettel meghivjuk.

A nemzeti ünnepélyeket rendező bizottság nevében:

Kovács Vincze,
elnök.

Az ünnepségek sorrendje:

1. *Reggel 9 órakor* a róm. kath. templomban gyászmise.

A mise tartama alatt az aradi „Oratorium Egyesület“ Cherubini nagy rekviemét fogja előadni.

2. A gyászmise után az összes testületek zeneszó mellett a tizenhárom vértanu szobra elé mennek.

3. „*Hymnus*“, *Kovács* Pál karmester ur vezetése mellett éneklik az aradi dalegyesület tagjai.

4. „*Október 6.*“ alkalmi költemény, irta *Tompa* Kálmán, szavalja *Balázs* Géza.

5. *Emlékbeszéd*, irta és elmondja: *Szilvássy* László ur.

6. Kárpáti *Kerner* Zoltán ur, müegyetemi hallgató beszéd kisérete mellett leteszi a budapesti „Egyetemi Kör“ koszoruját.

7. A nagybecskereki közigazgatási tanfolyam hallgatóinak kiküldöttje megkoszoruzza a vértanuk szobrát.

8. *„Háromszinü a nemzeti lobogó,“* éneklik: az aradi dalegylet tagjai.

—

A közönség gyászindulók kisérete mellett kizarándokol a vesztőhelyhez.

9. *„Szent a föld itt“*, dal, éneklik: az aradi dalegylet tagja.

10. *Emlékbeszéd*, irta és elmondja: *Bóta* Szilárd ur, a budapesti „Egyetemi Kör“ képviselője.

11. Különböző küldöttségek beszédek kiséretében leteszik koszoruikat.

12. *Zárszó*, elmondja: Kovács Vincze, az ünnepélyt rendező biz. elnöke.

13. *Szózat*, éneklik az összes jelenlévők.

Az ünnepség végeztével a közönség zeneszó mellett bejön a városba.

—

— **A király névünnepe.** Ünnepet ül ma ismét a magyar nemzet. Millió és millió ajkról száll az ég felé a buzgó, áhitatos fohász, hogy: „A ki fényben, milliók felett van, legyen dicsőbb erényben, hatalomban!“ . . . Szeretett jó királyunk, áldott lelkü ősz uralkodónk az, a kiről ujra a hálaadó kegyelet hangján emlékezünk. Ma van nevenapja, melyen sok csapással sujtott életének egy uj mesgyéjéhez érkezett. Adassék meg neki *ezután* is mindaz, a mit igaz magyar népe *ezelőtt* is kivánt: . . A király névnapját a templomokban ünnepelték ma. *Aradon* a minoriták templomában ünnepi istentisztelet volt, melyen megjelent *Fábián* László főispán, *Institoris* Kálmán főjegyző, h. polgármester, *Dálnoki Nagy* Lajos alispán s az összes hatóságok és hivatalok fejei.

— **Institoris Kálmán ünneplése.** Az aradi *Nemzeti szövetség* igazgatósága — mint azt már jeleztük — holnap, pénteken este 7 órakor a a közlött sorrend szerint a *Millenium* sörcsarnok külön termében ülést tart. Ülés után az igazgatóság tagjai társas vacsorát rendeznek a Nemzeti Szövetség nagyérdemü, buzgó elnöke, *Institoris* Kálmán városi főjegyző tiszteletére azon alkalomból, hogy az elnök hosszas betegségéből teljesen felépült. A társas vacsora szintén a Millenium vendéglőben lesz.

— **Az október 6-iki ünnepélyre** számosan jönnek a távolabb fekvő vidékekről is. Eljövetelüket bejelentették: a *Nagybecskereken* lévő közigazgatási tanfolyam hallgatói. A budapesti tudományegyetemet *Mokry* Ferencz vezetése mellett *Zerkovitz* Rezső, kárpáti *Kerner* Zoltán, *Bóta* Szilárd, *Laczay* Aladár, ifj. *Körösi* Viktor, *Nagy* József, *Manuszy* Tivadar, *Gyöngyössy* Dezső, *Koráni* Károly egyetemi hallgatók fogják képviselni. Itt lesz a *makói* polgári olvasókör és a *kolozsvári* tudományegyetem küldöttsége is. Megemlitjük itt, hogy Egerben a napokban tartott tanácsülésen *Kollár* Károly gazdasági tanácsos bejelentette, hogy 365 korona 68 fillért gyüjtött egy misealapra, amelynek kamataiból a kegyuri plebánia templomában az aradi gyásznapon évenkint gyászistentisztelet tartandó. A tanács köszönettel vette a bejelentést s a gyüjtött összeget négyszáz koronára egészitvén ki, átadta a hasonló alapok kezelőjének: a kegyuri plébánosnak, akinek kötelessége az alapitólevelet elkésziteni.

— **A polgármester Szegeden.** *Salacz* Gyula polgármester ma Szegeden időzött, hogy a szárazéri társulat ülésén részt vegyen.

— **Miniszterek Deszken.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktásügyi miniszter és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter Deszkre utaztak *Gerlicy* Ferencz báróhoz. Fejérváry miniszter *Tallián* őrnagy, segédtiszt is lekisérte.

— **Városatya választás.** *Arad* első kerületében legközelebb törvényhatósági tagot választanak. *Varjassy* József elhunytával üresedett meg egy hely, melynek betöltésére vonatkozólag az októberi közgyülésen teszi meg javaslatát a polgármester.

— **Előmunkálati engedély meghosszabbitása.** A kereskedelemügyi miniszter dr. *Bene* Ödön ügyvéd és *Környei* Lajos mérnök, budapesti lakosoknak, a m. kir. államvasutak Békés-Gyula állomásától *Gyula-Varsánd*, *Nagy-Zerind*, *Miske*, *Vadász* és *Apáti* községek érintésével *Barakonyig* vezetendő rendes nyomtávolságu, gőzmozdonyu, helyi érdekü vasutvonalra, hivatali elődje részéről az 1897. évi szeptember hó 10-én kelt rendelettel kiadott és legutóbb mult évi deczember hó 8-án kelt rendeletével meghosszabbitott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára meghosszabitotta.

— **A Szentháromság-szobor.** Az *Aradon* felállitandó Szentháromság szobor főcsoportozatának megtekintésére vasárnap utazik a fővárosba *Salacz* Gyula polgármester és *Barabás* Béla Hozzájuk csatlakozik *Hieronymi* Károly Aradváros országgyülési képviselője és *Hock* János, kiket a szobor megbirálására az illetékes bizottság kért fel.

— **Sándor király nem békül.** Az utóbbi időkben a lapok sokat irtak arról, hogy *Sándor* szerb király atyjával legközelebb kibékül és hogy *Milán* ismét visszatér Belgrádba. A N. Fr. P. mai száma e hiresztelésekkel szemben megbizható informácziók alapján kijelenti, hogy e hirek minden alapot nélkülöznek. Sándor király el van határozva, hogy az ország nyugalmának érdekében szülőit távol tartja Szerbiától. A királynak ez az elhatározása ugy a diplomáczia köreiben, mint a nép között élénk visszhangra talált.

— **Esperes-beiktatás.** *Az arad-békési* ág. ev. egyházmegye uj esperesét: *Csepreghy* György csabai lelkészt kedden délelőtt iktatták be ünnepélyesen állásába. Az esperesi szék tudvalevőleg a juliusban tartott mezőberényi közgyülésen, *Koren* Pál váratlan lemondásával üresedett meg s *Frint* Lajos *aradi* lelkészel szemben a másodszori szavazás alkalmával nyerte el a többséget Csepreghy György. A beiktatás rendkivüli közgyülésen történt s az uj esperes programja ugy lelkes, hazafias hangjánál, mint mély tartalmánál fogva nagy tetszéssel találkozott. Általános a nézet, hogy szerencsés volt a választás és ha voltak is harczok az egyházban, most már a békés együttmüködés ideje következett el.

— **A perzsa sah visszajön.** *Muzaffer ed-Din* perzsa sah vasárnap, e hó 7-én este — ezuttal inkognitóba — ismét Budapestre érkezik. Kisérete lefogyott ugyan, de a perzsa urak még mindig elegen vannak körülötte, mert ma 60 szobát rendeltek meg táviratilag a Hungária-szállóban.

— **Haldokló püspök.** *Hidassy* Kornél szombathelyi püspök két nap óta a halállal vivódik. Már régóta sulyos gégebajban szenved, de az ereje már annyira hanyatlott, hogy föladták rá az utolsó kenetet. A beteg csak ritkán van eszméleténél, s szólni már ilyenkor sem tud. Nővérén és orvosán kivül senkit sem bocsátanak be hozzá. A beteg főpap perczei megvannak számlálva és kezelő orvosa előkészitette a családot a közelgő gyászos eseményre. A beteg püspököt tegnap *Schvartz* Mihály kanonok ellátta a halotti szentségekkel. A prépost vezetése alatt tisztelgő papjaitól elbucsuzott és megáldotta őket. Kezelő orvosa szerint a püspök állapota különben napról-napra változik. Tegnap igen rosszul érezte magát, ugy, hogy a végsőtől kellett tartani, ma azonban jó étvágygyal fogyasztotta el szokott kávés reggelijét. — Ejfélkor telefonozzák lapunknak: Hidassy állapota délután ismét rosszabbra fordult. Ereje egyre fogy, környezete minden pillanatban el van készülve az utolsóra. Az agg püspök már eszméletét is elvesztette. *Rampolla* bibornok táviratilag küldötte meg ma este a haldoklónak a pápa áldását.

— **A német császár sógora nálunk.** *Günther Ernő* schlezwig-holsteini herczeg II. *Vilmos* császár sógora, ma feleségével együtt szigoru inkognitóban Budapestre érkezett. A herczegi pár *„Stormann* gróf és grófné“ név alatt egyik szállóban vett lakást. Ma délután kihajtottak a lóversenyekre, hol az arisztokracziából a magas vendégeket csak kevesen ismerték meg.

— **Aradmegyei kő és márvány Budapesten.** *Budapesti* tudósitónk irja: Az ujonnan épülő budapesti postatakarékpénztár épitéséhez — mint értesülök — *Seidner* Miklós, az aradmegyei *soborsini* márványbánya tulajdonosa, vállalta el a szükséges márvány- és kőanyag szállitását.

— **Összeesküvés Mac Kinley ellen?** *Washingtonból* jelentik: Egyes lapok táviratot közölnek Kantonból (Ohió), mely szerint oda levél érkezett Chicagóból, mely *Mac Kinley elnök meggyilkolására irányuló összeesküvésről* adott hirt. A washingtoni rendőrbiztosok kijelentik, hogy semmit sem tudnak az összeesküvésről.

— **Hegyi pátert elitélték.** A szegedi törvényszék *Hegyi* Antalt, az izgága csongrádi papot, *két heti államfogházra* itélte, ma tartott ülésén. A páter *Ludrovai* Tóth Mihály volt *aradi* városi mérnök, jelenleg csongrádi községi biró érdekében fanatizálta a népet, ezért itélték el, izgatás miatt.

— **Halálozás.** *Komáromi* Antalné szül. Tóth Juliánna folyó évi október hó 3-án, esteli fél 7 órakor, életének 49-ik és boldog házasságának 28-ik évében elhunyt. Temetése október hó 5-én délután 4 órakor lesz a Varjassy József-utcza 17-ik számu házból a gör. kel. rom. szertartás szerint.

Buday Gyulát, az aradi nyomda részvénytársaság nyomdavezetőjét sulyos csapás érte, *Józsi* nevü fiacskája ma meghalt végtelen szomoruságára szülőinek, kiknek sok reménységét viszik el a virágos kis koporsóval.

— **Kétegyháza is mozog.** Az Alföld szivébe van beékelve *Kétegyháza* igénytelen kis község, melynek képviselőtestülete azt a határozatot hozta, hogy a magyar helységnevek országos törzskönyvébe a község szép régi neve mellé *„Kitizhaza“* elnevezés feljegyzését is kivánja. Ez is a nemzetiségi izgatók müve, de szerencse, hogy ennek keresztülvitele nemcsak tőlük függ, mert Békésvármegye megyebizottságának hétfőn tartott közgyülésén megbotránkozással utasitotta vissza a község képviselőtestületének határozatát.

— **Herzmann szabadlábon.** Nemrégiben történt, hogy a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa vizsgálati fogságot rendelt el *Herzmann* Károly volt fővárosi orfeum tulajdonos ellen, akit több rendbeli kauczió sikkasztás büntette miatt vád alá is helyeztek. A vizsgálati fogságot elrendelő vádtanácsi határozat ellen Herzmann védője dr. *Vázsonyi* Vilmos felfolyamodással élt a kir. itélőtáblához, amely ma *Herics* Tóth János tanácselnök elnöklete alatt, *Ráth* Zsigmond biró előadása alapján megsemmisitette a törvényszéki vádtanács határozatát s Herzmannt azonnal *szabadlábra helyezni rendelte.*

— **Uj hadihajó.** *Pólából* jelentik, hogy legközelebb uj hadihajó fog kikerülni az ottani hajógyárból. A hajó külföldi anyagból készült, 12 méter széles és 92 méter hosszu. A hajót *Szigetvár* nak fogják elnevezni. A vizrebocsátás nem fog nagyobb ünnepélyességgel végbemenni.

— **Megörült önkéntes.** *Stettiszből* táviratozzák, hogy ott ma a 148. gyalogezred 6. századának egy önkéntese, *Kilián* József, meg-

őrült. A szerencsétlen fiatal ember kerékpáron egyik kaszárnyából a másikba ment, mindenütt előadva, hogy ügyeletes tisztje nevében jött jelenteni, hogy a kaszárnyában a legénység fellázadt és öldököl. Az őrült önkéntes jelentését a kaszárnyákban ténynek vették és rövid idő alatt Stettin utczáinak képe készülő háborura engedett következtetni. A kaszárnyákból futólépésben rohantak ki a szuronyos fegyverekkel ellátott bakák a tisztek vezetése alatt. Az önkéntes, mikor az egész helyőrséget fellármázta, Stargard felé vette utját, hogy az ott állomásozó ezredet is alarmirozza, de még ideje korán sikerült őt visszatartani és a kórházba szállitani.

— **Allami állatorvosok**. Az állategészségügy államositásával *Aradon* két állami állatorvosi állás lesz, az eddigi két községi állatorvos helyett. Az állásokra *Varga* János és *Engel* Armin, mint kik eddig Aradváros szolgálatában állottak, ma adták be az állami helyekre folyamodásukat. Az esetleges többi pályázatok közvetlenül a földmivelésügyi miniszteriumhoz pályáznak.

— **A madridi török nagykövet gázsija.** Törökország külföldi képviselete hol megkapja a fizetését, hol nem. Odahaza Konstantinápolyban elszámolják a kiadások között a diplomáczia tételeit, de a pénzecske elsikkad, mire rendeltetési helyére jutna. Igy esett ez legutóbb a *madridi* követség pénzével is. Megirtuk már a napokban, hogy a nagykövet ur hónapok óta nem kap otthonról fizetést, mi több, a követség számla-tartozásait sem fizetik ki. Igy például többek között a követ ur elődjének temetési költségeiért is tizenegy hónap óta várakozik a temetkezési intézet. *Izzel Fuad* pasa megunván már a sok várakozást, most erélyes hangu levelet intézett a szultánhoz, melyben arra kéri urát a nagykövet, hogy mentse fel állásától. Az érdekes levél rövid kivonata a következő:

— Igazságtalanságokkal elhalmozva, — irja a levelében a pasa — a törvény védelmétől megrabolva, teljesen tönkre tettek azáltal, hogy birtokaimat elkobozták. És miért? Mert édes anyám egy hitetlennel lépett házasságra. Amióta Spanyolországban vagyok, állandóan hadilábon állok a pénzügyminiszterrel, aki fizetésemet nem adja ki. Személyzetem hat hó óta nem kapott fizetést. A követség szánalmas helyzetben van, a hitelezők elállják a bejárást is. A *Garzonste* czég naponta követeli a tizenegy hó előtt elhunyt elődöm temetéséről fennmaradt költségeknek kiegyenlitését. A helyett, hogy engem kinozna, Sire, adassa vissza birtokaimat. Emlékezzék harminczéves szolgálatomra, felségedért vivott párbajomra és két háborura, melyben tevékeny részt vettem és bocsásson el. Hogy ezt a levelemet magas czenzurája el ne kobozza, hát lapok utján hozom ezt felséged tudomására.

— **Parancsolva van**! Szegeden történt a következő jóizü eset: Egy huszárőrmester pöngette a sarkantyuját végig a rendőrfőkapitányi szobában és megállt az asztal sarkán:

— Irást hoztam, — mondja, — tekintetes kapitány ur, irja alá.

— Mutassa, mi az?

Az őrmester egy üres lapot adott át, amelyen csak valami ákombákomos aláirás volt.

— Hát ez micsoda?

— Micsoda? — csodálkozik a derék őrmester a főkapitány tájékozatlanságán, — hát lovat adtunk el odakint a városháza előtt, itt is alá köll irni a rulla való irást.

— Jó, jó, ha igy van, de előbb töltsék ki az irást, készitsék el rendesen az adásvételi szerződést az eladásról, aztán majd aláirom.

— Micsoda? — tüzel és bámul a strázsamester ur — maga nem irja alá?

— Nem ám.

— De parancsolva van, oszt én nem érök rá sokáig tereferélni.

A főkapitány kedélyesen mosolygott, miközben — elővette az őrmestert és amugy katonásan kioktatta az illedelemről, meg arról, hogy nem a kaszárnyában van most, végül pedig kijelentette:

— Ha parancsolva van se irom alá az üres papirost, érti-e? Hátra arcz, mars!

Az őrmester mérges vasvillaszurásokat eregetett a szemöldöke alól az engedetlen főkapitányra, oszt kifelé menvén, az ajtónál — a kintállók vallatására — igy dörmögött:

— Föladjuk a kapitányt, mert nem irta alá, ami parancsolva van . . .

— **A vadászfegyver halottja.** *Juhász* András m.-dombegyházai határcsősz, ki ifj. *Lázár* János ottani birtokosnál volt alkalmazásban, tegnapelőtt vadászfegyverével véletlenül meglőtte magát és *szörnyet halt*. A szerencsétlen ember családja iránt általános a részvét.

— **Hullabonczolás.** Ezelőtt hat héttel Muszkán *Blázs* Mitru odavaló 43 éves földmives hirtelen elhalt. Rokonai gyanusnak találták az egészséges ember gyors elhunytát és ezért a hulla fölboncolását kérték. Az aradi kir. törvényszék, teljesitve e kérelmet, *Nyirő* Géza vizsgálóbirót, *Beniczky* Géza törvényszéki aljegyzőt, *Parecz* Gyula dr. és *Austerweil* László dr. törvényszéki orvosokat küldte ki a halott fölbonczolásának megejtésére, melynél jelen volt még *Zóród* János községi jegyző és *Abonyi* dr. járási orvos. A halál okát már nem lehetett megállapitani, mivel a holttest teljesen feloszlott és igy a bélrészeket az országos vegyészeti intézethez küldték fel.

— **Lezuhant a Gellérthegyről.** A romboló kedvükben levő budapesti városatyák, a kiknek a városliget szép terebélyes fái is szemet szurtak, nem nézhették nyugodtan a Gellérthegy regényes sziklafalát sem. Nekiálltak rontani bontani azt, amit a természet keze oly fölöslegesen szépnek alkotott és zuzzák, robbantják a Gellérthegy sziklarózsáit. A barbár munka, amily oknélküli, ép oly veszélyes is. Nem végezhető el anélkül, hogy egy csomó szegény, jobb sorsra érdemes munkásember egész életére nyomorék ne legyen, a városatyák és a közmunka tanács jóvoltából. A legujabb szerencsétlenség ma éjszaka történt fél kettő tájban. *Porán* József olasz munkás mintegy negyven méternyi magasságban fejtegette gyér fáklyafénynél a sziklatömböket, mikor egyszerre megcsuszott és a sziklaóriással együtt a mélységbe zuhant. Jó szelleme őrködött felette, izzé-porrá nem zuzódott, de sérülései oly sulyosak, hogy kétséges dolog, vajjon bir-e többé valaha csákányt fogni? A mentők beszállitották a sulyos zuzódásokat szenvedett munkást a Szent János-kórházba.

— **Az öreg honvédeknek.** Özv. *Nikodem* Jánosné urnő *hat* koronát küldött ma szerkesztőségünkbe a 48-as honvédek október 6-iki megvendégelésének költségeihez. Felhivjuk a honvédegylet elnökségét, hogy a hat koronát nyugta mellett lapunk szerkesztőségében vegye át.

— **A megégett gyermekek**. Budán a Bartalics-féle épületben történt tüznél — mint már megemlékeztünk — a tüzoltóknak igen fáradságos szerep jutott. A ház a hegytetőn fekszik, a kis-czelli kórház közelében, a hova kocsival csak igen nehezen lehet feljutni. A tüzoltók négyes fogatban huzták föl kocsijaikat, s igy is alig boldogultak. A kocsik közül egy a meredeken bele is fordult az árokba s izzé-porrá törött. Szerencsére a kocsin ülők közül senkinek sem esett baja, s a lovak is pár bőrsérüléssel menekedtek meg. A helyszinén holnap tartják meg a tüzvizsgálatot. A tüzhalált szenvedett *Tokár* gyerekeket holnap temetik el az uj temetőben.

— **Az osztálysorsjáték** mai huzásán *tizezer* koronát nyert a 22,067, *ötezer* koronát a 3952 s a 10,935 számu sorsjegy.

— **Gyilkosság szalonnázás közben.** Drág-Cséke község mellett a vasuti pályatestet javitják mostanában. Tegnap délután három óra tájt a román munkások leültek szalonnázni. Evés közben ketten összeczivódtak. A szóváltás vége az lett, hogy az egyik bicskát rántott és markolatig beledöfte pajtása szivébe. Ez, egy dekanyesdi román legény, *szörnyet halt*. A gyilkos pedig nyugodtan az állomásra ment és tovább szalonnázott ugyanazzal a késsel, melylyel pajtását agyonszurta. Ott fogták el a csendőrök, akik Dekanyesdre kisérték a gyilkost. A drág-csékei főszolgabiró azonnal megjelent a helyszinén, hol ma fogják felbonczolni az áldozatot.

— **Agyonlőtt földbirtokos**. Mint Szegedről táviratozzák, a valkányi erdőben ma véres eset történt. *Mátyás* Jusztin hirhedt vadorzó lelőtte *Reimler* földbirtokost, ki az erdőben többekkel vadászott. Mikor társai segélyére siettek, *Kovácsevich* valkányi jegyzőt a vadorzó sulyosan megsebesitette. Mátyást elfogták.

— **Ne bántsd a csendőrt**. Csongrádon a ma bevonult ujonczok kötekedni kezdtek a csendőrökkel. Ezek egyike önvédelemből fegyvert fogott és *Sági* Gergelyt *agyonlőtte*, két legényt pedig megsebesitett. A vizsgálat folyik.

— **Betörés az állomáson**. *Az aradi* állomás raktárába tegnap betörtek. Kifeszitették az ajtót s azon át behatolva, több málhát elvittek. Hogy kik a betörők, nem tudják, annyi azonban bizonyos, hogy a helyi viszonyokkal ismerősök lehetnek. A vizsgálat erősen folyik.

— **Szöllőtolvaj katonák**. Budapesten a csatáshegyi szöllők között ma éjjel három katona szöllőt lopott. Javában szedegették a fürtöket, a mikor *Hirwarter* Ignácz és *Heinig* Nándor csőszök rajtuk ütöttek. A meglepett katonák oldalfegyverükhöz kaptak, s ugy elverték a csőszöket, hogy azok most a Margit-kórházban fekszenek. A katonákat nyomozzák.

— **Rejtélyes gyilkosság** tartja izgalomban Sátoralja-Ujhely környékét. Mint nekünk távirják, a határban meggyilkolva találták *Lánczy* Béla ismert nagybirtokost. Cselédeire gyanakodnak, hogy azok közül valaki követte el a gyilkosságot, bosszubul.

— **Az idegek fáradtsága.** Az ideggyógyászok arra a kérdésre, hogy tudományos szempontból lehet-e szó az idegek fáradtságáról, rendesen tagadólag felelnek. Am a laikus saját tapasztalatai nyomán egészen másképpen gondolkodik, mert sajátmagán akárhányszor érezte, hogy idegei teljesen kimerültek. Természetesen egész más az, ha valaki például a sok nézésben vagy hallásban erőlteti meg az idegeit és a kimerültséget idegei fáradtságának tartja, mint ha a szakember konstatálja alapos vizsgálódás után az idegrendszer tulságos megerőltetését; ezt orvosi szempontból még nem sikerült senkinek bebizonyitani: az idegrendszer, bármily erős munkát is végzett, nem mutat semmiféle vegyi elváltozást, amint ez az emberi test egyéb szerveinél tapasztalható. Mindazonáltal kell, hogy az idegekben is jöjjenek létre munka után bizonyos elváltozások, — amelyek eddig a tudományos kutatásokon kivül estek — mert különben lehetetlen volna megmagyarázni például a hő befolyását az idegmüködésre. Carvallo, a hires olasz tudós nemrégiben a párisi tudományos akadémia ülésén békaczombokon néhány érdekes kisérletet mutatott be, hogy velük az idegek és izmok fáradtságát magyarázza meg. A békaczomb idegeit elektromos áram által izgatta s ennek folytán, éppen ugy mint régen Galvani kiséretében, az izmok mozogni kezdtek. Ha a kisérlet huzamosabb ideig tartott, természetszerüen be kellett állnia az idegek kimerültségének, és Carvallo megállapitotta, hogy itt igen fontos szerepet játszik a hőmérsék. Kimutatta, hogy az idegek sokkal tovább megtartják érzékenységüket, ha husz fokra melegitette azokat, mig ellenben sokkalta hamarább áll be az idegekben a kimerültség, ha azokat zérus fokra hütötte le. Igy tehát az idegmüködésre a meleg igen előnyös befolyást gyakorol, de természetesen csak egy bizonyos fokig van igy, mert tulságosan magas hőemelkedés mellett az ideg elveszti müködési képességét.

— **Négy matróz halála**. Hamburgból távirják, hogy a *Kaiser Friedrich* gyorsgőzös fedélzetéről a hullám négy matrózt a tengerbe sodort. Valamennyien ott lelték halálukat.

— **Ay oroszlánnak nem kell pezsgő**. Tragikomikus eset történt ma — mint Parisból táviratozzák — Boure S'Andol franczia városkában. Egy mészároslegény fogadást tett, hogy bemegy az ott időző állatsereglet oroszlánjához a ketreczbe s megkinálja pezsgővel a sivatagok királyát. Igy is történt. Csak-

hogy a fogadás vége szomorubb lett, mint azon fogadásoké, melyeket nagy ambicióju fodrász legények szoktak tenni az oroszlán megberetválására, vagy pedig egy kalabriász párti eljátszására a ketreczben. Az oroszlán ugyanis nem fogadta el a gyöngyöző italt, — valószinüleg ebéd előtt volt még, éhgyomorra pedig a pezsgő sem esik jól. Erre a mészároslegény az állat fejére tette a palaczkot, mit az oroszlán azzal viszonzott, hogy elkapta a legény karját és valósággal összemorzsolta. Eszméletlenül szedték ki a ketreczből. A véres jelenet láttára a czirkuszban nagy pánik támadt, sokan elájultak, több embert agyongázoltak.

— **Elveszett** egy összeg és dátum nélkül kiállitott váltó. *Kovács* Jakab elfogadó *Inokay Tóth* Lajos kibocsátó és *Inokay Tóth* Lajosné forgató névvel. Kéretik a becsületes megtaláló Inokay Tóth Lajos üzletébe bevinni.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbizásokat.

—x— **Dán Leó** ur, a budapesti ösmert nevü *Dán Testvérek cs. és kir. udvari szücsök* József főh. udv. szállitói, Coburg herczeg udv. szállitói stb. czég főnöke, ma, 5 és 6-án, *szörmejaquett, divatgallér, nyakbavető (Collier) karmantyu, esti gallér és köpeny* ujdonságaival — melyek az idei, párisi kiállitáson két legnagyobb kitüntetéssel dijaztattak — Aradon a „Fehér Kereszt" szállodában lesz, s az érdeklődő közönséget azok megtekintésére meghivja.

A börzianer létrája.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Budapest, október 4.

Motto: Fortuna szekerén okosan ülj.

Zeisler Ede. Van-e, ki e nevet ismeri? Van? Zeisler Edét igen kevesen ismerik széles ez országban, kivéve a gabona és értéktőzsdét. Ott is csak két esztendő óta . . .

Zeisler Ede egyszerü kis szabócska volt Budapesten még nehány év előtt, a mikor is a Nagykorona-utczában volt kis mühelye. Olyan szegények voltak, hogy a felesége csak sátoros ünnepen ment az Erzséket-téri kioszkba, akkor is otthon hagyta a gyermekeket, mert elég egy csésze kávéért egyszer 40 krajczárt fizetni.

Aztán hirtelen fordult a koczka. Zeisler Edét, a kis szabót hirtelen valami ihlet, vagy büvös sugallat szállotta meg és elment a börzére spekulálni. És jól spekulált. Előbb kis összegeket nyert, majd nagyobbakat. Nem akarjuk hosszasan tárgyalni a dolgot, elég az hozzá, hogy Zeisler Ede a mult évben már két gyönyörü pej lovon vágtatott az Andrássy-uton keresztül a Stefánia-utra és minden ismerőse irigykedve fordult feléje:

— Micsoda disznó szerencséje van ennek a szabónak!

A Svábhegyen pedig villát vett 40.000 forintért és a felesége most már a gyermekekkel együtt járt uzsonnázni, még pedig — a Hangliba.

Finom selyemruha és nagy, vastag aranyláncz ékitették az asszonyt, a ki előkelő orrhangon szólott oda a nevelőnőnek:

— Freilein! A Kamilla már megint leöntötte magát a kávéval. Maga sohasem vigyáz! . . .

A kisasszony ilyenkor szégyenletében majd lefordult a székről.

Ne tóditsuk a dolgot, Zeisler Ede egy hét előtt ismét szabóüzletet nyitott, ugyancsak a Nagykorona-utczában.

A szomszédja, a munkában megőszült *Bauer* butoros nem akart hinni a saját szemének, a mikor a régi czégtáblát ismét meglátta.

De csak most kerültek össze a nagy zsidóünnepen a templomban, a hol Zeisler épen a szomszédja mellé jutott.

A hosszu egyházi szónoklat alatt aztán kibeszélték magukat.

— Hát tudja Bauer ur! Az egésznek az az oka, hogy az ember a jó módban megfeledkezik az istenről. Tudja, mindig jámbor, vallásos ember voltam s a mikor az uristen felvitte a dolgomat, a helyett, hogy hálát adtam volna, eszembe sem jutott, hogy van egy teremtő felettünk . . . Látja, a tavaszszal egyszer csak veszitení kezdtem, aztán egyre veszitettem, a mi megőrjitett. Ugy okoskodtam, hogy majd csak visszanyerem a veszteséget, hiszen biztosra spekuláltam . . . De a szerencsém elhagyott. Eluszott előbb a kocsi, aztán a villa, aztán minden, s most itt vagyok és hálát adok az Istennek, hogy el nem vette az eszemet.

Szó szerint igy mondotta el ezt a derék Zeisler. A Bauer mesélte el egy társaságnak ma este egyik kávéházban. Hát hadd hallják meg ebben a vallástalan, hitetlen világban mások is a megtért Zeisler panaszát.

Hátha okul belőle valaki . . .

SPORT.

+ **Az aradi tornaegyesület** választmánya a napokban tartotta meg rendes havi gyülését, melyen *Robitsek* Agoston dr. elnöklete alatt Telmányi Emil, Reiniger Samu, Kőmives József, Czédly Károly dr., Steinitzer Pál dr., Székely Károly, Szilád Győző, Neidenbach Odön és Nagy Sándor voltak jelen. Robitsek Agoston dr. elnök, miután a gyülés határozatképességét megállapitotta, a gyülést megnyitotta s a jegyzőkönyv hitelesitésére Telmányi Emil és Reiniger Samu választmányi tagokat kérte fel. Pártoló tagul fölvétetett Alt János. *Kőmives* József pénztárnok következőkben terjesztette elő havi jelentését: maradvany a mult hóról: 8416·42 korona, bevétel: 152 korona, I. félévi kamatok: 176·39 korona, összesen: 8844·81 korona. Kiadás: 394·60 korona, készpénz maradvány 8350·21 korona. *Nagy* Sándor titkár-müvezető jelentése szerint julius, augusztus és szeptember havában a tagok a füleslabda játékot nagyon szépen látogatták s vasárnap délutánonkint is játszottak. Titkár-müvezető tett ezután jelentést a lyceumi tornacsarnok állapotáról, mely ez időszerint használhatatlan állapotban van. Mindazonáltal kilátás van arra nézve, hogy október 15-ike táján a torna és vivó órák megkezdhetők lesznek, miről a tagok annak idején hirlapok utján lesznek értesitve. Ezután a folyó ügyek letárgyalásával a gyülés véget ért.

KOZGAZDASAG ES KÖZLEKEDES.

Budapesti árú- és értektőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósitása. —

Budapest, október 4.

Délitőzsde. A buzakinálat kielégitő, vételkedv mérsékelt. Nyugodt irányzat mellett 25,000 métermázsa került forgalomba, változatlan árakon. Egyéb gabonanemüek változatlanok, rozs szilárdan meghatározott. Időjárás szeles.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.47— 7.48
Buza 1901. áprilisra	7.97— 7.98
Rozs októberre	7.12— 7.14
Rozs 1901. áprilisra	7.43— 7.45
Zab októberre	5.23— 5.25
Zab 1901. áprilisra	5.53— 5.55
Tengeri októberre	—.—— —.—
Tengeri 1901. májusra	5.11— 5.12
Repcze ootóberre	12.75 —.—

Zárul 4 órakor:

Buza októberre	7.48— 7.49
Buza 1901. áprilisra	7.96— 7.97
Rozs októberre	7.11— 7.12
Rozs 1901. áprilisra	7.40— 7.41
Zab októberre	5.25— 5.26
Zab 1901. áprilisra	5.54— 5.55
Tengeri októberre	—.—— —.—
Tengeri 1901. májusra	5.10— 5.11
Repcze októberre	—.—— —.—

Zárul 4 órakor: korona

Osztrák hitelrészvény	656.—
Magyar hitelrészvény	666.—
Leszámitolóbank részvény	428.50
Rima-Murányi vasmü részvény	550.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	664.—
Közuti vasut	597.—
Városi villamos vasut részvény	285.—

Szeszüzlet.

— Október 4. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomitott szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Szárított moslék 12 korona 50 fillér mmázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 4. —

Magyar elsőrendü: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig. Oreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban ——— fillérig. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 97 — 98 fillérig. Fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 97 — 98 fillérig. Fiatal könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 98 — 99 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig. Közép páronként 240—280 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig. Könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig. Könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felüll sulyban ——— fillérig. Könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli sulyban 95 — 96 fillérig. Közép páronként 240—280 kilogramm sulyban 94 — 95 fillérig. Könnyü páronkét 240 kilogrammig terjedő sulyban 93 — 95 fillérig.

Sertéslétszám. Október 1-én volt készlet 37970 darab, október 2-án fölhajtatott 771 darab, október 2-án elszállittatott 701 darab, október .3-án maradt készletben 38040 darab. Uzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. október 4.

Magyar aranyjáradék 4%	94.70
Magyar koronajáradék 4%	90.50
Magyar arany 4½%	100.—
Magyar ezüst 4½%	98.—
Magyar keleti vasut	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	98.50
Magyar italmegváltási kötvény	98.50
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	92.50
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	163.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	138.—
Osztrák papirjáradék	96.60
Osztrák járadék ezüst	96.50
Osztrák járadék arany	96.85
Koronajáradék	97.15
1860-iki államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1695.—
Magyar hitelbank részvény	665.—
Osztrák hitelintézet részvény	652.—
Osztrák-magyar államvasut	662.50
20 frankos arany (Napoleondor)	19.28
Német birodalmi márka	118.25
London	242.10
Páris	96.30

IDEGENEK ARADON.

— Október 4. —

Fehér Kereszt szálloda. Grünfelder Ottó utazó Frankfurt. — Baranyi Ede magánzó Budapest. — Dr. György József ügyvéd Versecz. — Baschau György utazó Bécs. — Bing Ede utazó Bécs. — Böhm Sándor utazó Budapest. — Csillag Ferencz utazó Budapest. — Mautner Henrik utazó Budapest. — Danzinger Mór utazó Budapest. — Decsenyi Pál utazó Budapest. — Albert Lázár utazó Budapest. — Márkusz Sándor utazó Debreczen. — Kümel Henrik kereskedő Temesvár. — Bauer Gusztáv utazó Budapest. — Blat Gyula utazó Bécs. — Schwarz Fülöp utazó Budapest. — Szad Seigfried utazó Bécs. Klautschich Vilmos utazó Bécs.

Központi Szálloda. Dr. Bock Robert ügyvéd Battonya. — Klein Lajos hivatalnok Hatvan. — Sandl Géza huszárhadnagy Arad. — Bühler Károly igazgató Lippa. — Haubert Lajos Erdész Lippa. — Hegedüs Sándor borászati felügyelő Esztergom. — Fuchs József utazó Debreczen. — Prager Miksa utazó Bécs. — Hochman Zsiga utazó Bécs. — Löwy Herman utazó Bécs. — Frankl József conzul Budapest. — Faludy Sándor bankhivatalnok Budapest. — Eisenstädter Julia nagykereskedő neje, Nagybecskerek.

Vass Szálloda. Ritter Károly birtokos Szemlak. — Bernstein Mor utazó Bécs. — Pollák Izidor

utazó Budapest. — Glück József kereskedő Budapest. — Pollák Heinrich utazó Budapest. — Grünberger Dezső utazó Bécs. — Jakobi Izidor utazó Bécs. — Balog N. hivatalnok Beél. — Kutasi Dániel utazó Budapest. — Lefkovics Mór utazó Tokaj. — Sonnenschein Mór utazó Bécs. — Roth Lajos utazó Budapest. — Singer Viktor utazó Budapest. Glück Abrahám kereskedő Világos. — Nagy János segédjegyző Kevermes. — Wirt József borkereskedő Bécs. — Berger Henrich utazó Bécs. — Telegdi Armin utazó Budapest.

NAPIREND.

Október 5. Péntek. Róm. kath. naptár: Placzid vértanú. — Protestáns naptár: Placzid vértanú. — Görögkeleti naptár (szeptember 22.): Fóka püspök. — A nap kél 5 óra 49 perczkor, nyugszik 5 óra 14 perczkor. — A hold kél 3 óra 21 perczkor, nyugszik 1 óra 38 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 764·1 millimeter, délután 2 órakor 763·9 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 17·8, délután 2 órakor C° + 24·0. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor N. 3, délután 2 órakor N. 3. — Felhőzet reggel 7 órakor felderült, délután 2 órakor felborult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 1 mm.

Időjóslás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, helyenként csapadék nélkül.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinház-épület, 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11½—12½ óráig. Helyiség: Ereklyemuzeum helyisége melletti ülésterem.

Október 6. A vértanúk emlékezete.

Október 7. A székudvari önsegélyző egylet mint szövetkezet közgyülése délután 3 órakor. — A gyoroki önkéntes tüzoltó-egylet tánczvigalma. — A filharmonia-egyesület közgyülése délután 3 órakor.

Október 9. Jegyzőválasztás Nagy-Pélen.

Október 16. Városi közgyülés délután 4 órakor.

CSARNOK.

A fekete bárány.

Irta: **Rudyard Kipling.**

Az Aradi Közlöny-nek forditotta:

Szebenyei József. [2]

(Folytatás.)

Sok napon keresztül mind a négyen élhetetlenek voltak a föld hátán: — Puncs, mivel nem volt kinek parancsolni, Judy, bármire is igen fiatal, papa és mama meg rosszkedvü és folytonosan csuklottak.

Egyszer egy négykerekü nagy omnibuszon mentek, melyek teteje telve volt ládákkal és podgyászszal.

— Hol van a mi *broom* kocsink?* — kérdé Puncs. Ez a kocsi ugy beszél, hogy én nem tudok tőle beszélni.

A kocsi megállt egy kis külvárosi villa előtt, melynek homlokzatán ott diszlett a neve: „Downe Lodge". Puncs összeszedte magát és végignézett a házon. Ugy látszik nem tetszett neki, mert azt mondta: „Gyerünk, ez nem szép."

Azonban mama és papa Judyval együtt bementek a házba és a holmit is vitték már utánuk. Az ajtóban állott egy feketébe öltözött nő és nagyokat mosolygott száraz ajkaival. Mögötte állt egy ember, nagy csontos alak, egyik lábára sánta, amögött pedig egy olajbarna arczu, vagy tizenkét éves fiu. Puncs végignézett a trión és félve közeledett, mint ahogy azt Bombayban tette, midőn látogatók jöttek és ő véletlenül a verandán játszadozott.

— Jó napot kivánok, — monda. En Puncs vagyok. De azok nem vették észre, mert a csomagokra néztek mindnyájan, kivéve az öreg embert, ki kezet fogott vele és azt mondta neki: „okos kis fiu vagy Puncs". Sok hurczolkodás volt a csomagokkal és Puncs összehuzta magát a divánon az ebédlőben és elgondolkozott a dolgok fölött.

— Nem szeretem ezeket az embereket, — mondá magában. — De se baj, elmegyünk innen hamar, mint ahogy mindenünnen elmentünk, ahol csak voltunk. Bárcsak visszatérnénk Bombayba mihamarabb.

Ez a kivánsága azonban nem hajtott gyümölcsöt. Hat napon át, némi megszakitásokkal a mama sirt és megmutatta annak a feketébe öltözött asszonynak Puncs ruháit. Ez a dolog neki nem tetszett. „De talán egy uj, fehérbőrü dada", gondolta magában. „Rozanénának kell hivnom, azt mondták és ő nem hiv engem Puncs-babának, csak Puncsnak", megkérdezte Judyt mi az a Rozanéna.

Judy nem tudta. Sem ő, sem pedig Puncs sohasem hallottak egy állatról, kit néninek hivtak volna. Az ő világuk papa és mama volt, kik tudtak, megengedtek mindent és szerettek midenkit; — még akkor is, midőn Puncs lement a kertbe és az ujjait besározta egész végig amikor a mama levágta a körmeit, mert amint ő mondta, az ujjait „olyan ujnak érezte a végén".

Puncs legtanácsosabbnak tartotta egyelőre a szüleit, a Rozanénát és a fekete fiut maga körül tartani, de szerette azt az őszembert, ki azt a kivánságát fejezte ki, hogy Harri bácsinak hivják. Mutatott Puncsnak egy kis hajóvázát, mely egy szekrényen állott.

— Ez a Brisknek a mintája, — a kis Brisk, mely akkor éppen Vavarinó alatt volt tüznek, viznek kitéve. Az ősz ember csak magának mondta az utóbbi szókat és aztán gondolataiba mélyedt. — Majd mesélek neked Vavarinóról Puncs, ha sétákra megyünk együtt, de a kis hajóhoz nem szabad nyulnod, mert az a Brisk.

De a sok séta közül mielőtt a legelső is bekövetkezett volna, egy reggel fölkeltették a gyerekeket, hogy bucsuzzanak el, — de a világon minden emberen kivül, először is a papától és a mamától, kik ez idő szerint mindketten sirtak Puncs álmos volt, Judy meg rosszkedvü.

— El ne felejts bennünket fiam, könyörgött a mama. Oh, kedves kis fiam ne feledkezz meg rólunk. A Judynek is mond mindig, hogy ne felejtse el a mamát.

— Már mondtam a Judynak, mondá Puncs megrázva a fejét, mert a papa szakála csiklandozta a nyakát. Már mondtam a Judynak — tiz — negyven — tizenegyezerszer. De Judy olyan fiatal, egész baba még, ugy-e?

— Igen, mondá a papa, és tanulj meg mihamarabb irni és — és, és —.

Puncs már ismét az ágyban volt és Judy mélyen aludt. Lenn az utczán kocsi állott meg az ajtónál. Papa és a mama elmentek. Nem Nassickba; az a tengeren tul van. Persze egész közelre mentek hogy délre visszajöhessenek. Máskor is mindig vissza jöttek, tehát bizonyára most is vissza fognak jönni. Puncs tehát nyugodtan aludt, de reggel, midőn a fekete haju fiuval találkozott, az értésére adta, hogy papa és mama elutaztak Bombayba, és Puncs és Judy ott maradnak a Downe Lodgeba „örökre". Rózanéna, kihez könyörögve mentek czáfolatért, azt mondta, hogy Harry igazat mondott és figyelmeztette Puncsot, hogy szépen hajtsa össze a ruháját ha lefekszik. Puncs kiment és keservesen sirt Judyval együtt, kinek szép fejecskéjébe beprédikált valamit az elalvás fogalmáról. Ha egy fiatal teremtés azt veszi észre, hogy a gondviselés elhagyta, hogy megfosztották az Istenétől, vagy hogy kivettetett minden rokonszenv, kényelem nélkül, egy oly világba, mely uj és ismeretlen előtte, kétségbeesése, mely rendszerint rossz életmód folytatásában, napló vezetésben, vagy néha öngyilkosságban nyilatkozik, mély nyomokat hagy a lelkében. Egy gyermek azonban, ki hasonló körülmények közé jut, nem átkozhatja az Istent és nem halhat meg oly hamar. Kiabál, sir, mig a szeme vörös lesz és a feje fáj. Puncs és Judy, bár nem a saját hibájukból kifolyólag, elvesztették az egész világukat. A folyosón ültek és sirtak, mig a fekete haju Harry messziről nézte őket.

A kis hajó-minta nem segitett semmit, bár az öreg ember megigérte, hogy neki adja. Judynak szabad bemenetet engedett a konyhába. Mind ez nem használt. Papát és mamát akarták, kik átmentek a tengeren Bombayba, s addig, mig a bánatuk tartott, mi sem segitett a dolgon.

Midőn a könyeik elálltak, a ház nagyon csendes lett. Rózanéna azt mondta, hogy jobb ha a gyerekek kisirják magukat és a fekete fiu iskolába ment. Puncs felemelte a fejét a padlóról és hosszukat sóhajtott. Judy már majdnem elaludt. Három rövid év nem tanitotta meg bánatot teljesen elviselni tudni. A távoli égaljon sötét felnők keveredtek és égdörgés hallatszott. Puncs tudta, hogy ilyenkor a tenger viharzik, tombol, — melyen át kell menni, mielőtt az ember Bombayba érne.

— Siess Judy, — az a tenger amely ugy morog. Ok ott vannak és ha sietünk még elérjük őket. Tudom, hogy nem akartak nélkülünk elmenni. Csak megfeledkeztek.

— Iden, mondá Judy. Csak megfelejtteztet. Menjünk a tenderhez.

A folyosó ajtaja nyitva volt és a kert ajtó is.

— Igen nagy az a hegy, mondá óvatosan tekintve az utra, és mi eltévedünk. De majd találunk egy embert, akinek megmondom, hogy vigyen bennünket vissza a házhoz, mint ahogy Bombayban tettem.

Kezinél fogta Judyt és sebesen futottak, amerről a tenger moraját hallották. A Downe villa egészen künn feküdt az utcza végén, melytől nem messzire gyakran czigányok tanyáztak és ahol Rocklington tüzérezred szokta a gyakorlatait tartani. Kevés ember volt az utczán és a gyerekeket a katonákénak lehetett tartani. Fél órán keresztül, a vékony kis lábak átgázoltak a füstös gyárakon tul, a burgonya földekre.

— Ugy tifáradtam, mondá Judy, és a mama haradudni fod.

— Mama sohse haragszik. Azt hiszem ő most vár bennünket a tengernél, mig a papa jegyeket vált. Majd megtaláljuk őket és elmegyünk velük. Judy ne ülj le. Mindjárt a tengerhez érünk. Judy, ha leülsz, megverlek, mondá Puncs.

Még egy ideig mentek és oda értek a tengerhez, melyen épen apály uralkodott. Száz meg száz rák mozgott ide-oda a parton, de mama és papa nem volt sehol. De még egy hajó sem volt az egész környéken, csak sok-sok homok. meg rák.

„Harrybátya" találta meg őket, igen sárosan és összepiszkitva. Puncs könyezni kezdett és Judy rákot kért, de azt nem kapva, a láthatár felé fordult és kiabált sirva: „Mama, mama" és ismét, „mama!"

(Folytatása következik.)

* Broomkocsinak hivják Indiában azt a közlekedési eszközt, melyet emberek visznek ide-oda, valamint Kinában is. A ford.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi május hó 1-től.)

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		**Budapest felől érkezik:**	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	3.56	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	8.48
Erdély felé:		**Erdély felől:**	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Radnáig este	6.35	Személyvonat este	8.57
Gyorsvonat este	7.18	Gyorsvonat delelőtt	8,06
Temesvár felé:		**Temesvár felől:**	
Személyvonat reggel	6:20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.55
Szeged felé:		**Szeged felől:**	
Vegyesvonat reggel	6.45	Személyvonat reggel	8.53
Személyvonat d. u.	4.25	Vegyesvonat este	6.50
Brád felé:		**Brád felől:**	
Személyvonat reggel	6.25	Borossebesről szv. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Borossebesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	7.—

Városi szinház.

Bérlet 7. sz. Páratlan.

Pénteken, 1900. évi október hó 5-én

A kis szökevény.

Operette 3 felvonásban. Irták: Hicks és Nichols. Forditották: Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzé: Lionel Monckton és Iván Caryll.

SZEMÉLYEK:

Lord Coodle	Fenyéri Mór.	Leonello	Erczkövy K.
Lady Coodle	Tolnainé.	Pietro	Boda F.
Stanley	Rubos A.	Carmenita	Turáhányi O.
Dorottya	Parlagi K.	Alice	Harmath J.
Winnifred	Felhő Rózsi	Tamarind	Nyilassy M.
Flipper	Szadai F.	Croel	Hegyessi Gy.
Barday	Palágyi L.	Von der Höhe	Sólyom L.
Paloni. konzul	Czakó V.	Virágárus	Kley M.ő

Kezdete 7 órakor.

Magyar kir. államvasutak.
Üzletvezetőség Miskolcz.

25764—900. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége a vonalai részére 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási faanyag szállitására ezennel pályázatot hirdet.

Az 1901. évben körül-belül az alább kitüntetett mennyiségek fognak szükségeltetni:

20 m³ erdei fenyő deszka, 148 m³ jegenye fenyő deszka, 35 m³ lucz-fenyő deszka, 5 m³ tölgyfa fenyő deszka, 23 m³ szélmetszetlen jegenye fenyő deszka, 5 m³ vágott lucz-fenyőfa, 534 m³ faragott puhafa hidak fentartására, 256 m³ faragott tölgyfa hidak fentartására, 302 m³ faragott puhafa különféle pályafentartási czélokra, 178 m³ faragott tölgyfa különféle pályafentartási czélokra, 3000 drb. kerités süritési lécz tölgyfából, 1400 m/m hosszu, 50 m/m átm., 12000 drb. kerités süritési lécz puhafából 1400 m/m hosszu, 50 m/m átm., 7250 drb. vágott lécz tölgyfából, 6520 drb. vágott lécz puhafából, 50 drb. keritési oszlop tölgyfából, 2500 m/m hosszu, 180 m/m átm., 2200 drb. keritési oszlop puhafából, 2500 m/m hosszu, 180 m/m átm., 32 m³ erdei fenyő palló, 215 m³ jegenye fenyő palló, 17 m³ lucz-fenyő palló, 9 m³ szélmetszetlen jegenye fenyő palló, 50 m³ tölgyfa palló, 6 m³ tölgyfa padolat, 7 m³ vörös fenyő palló, 16000 drb. keritési rud puhafából különféle méretü, 750 drb. keritési rud tölgyfából különféle méretü, 130 m³ tölgyszálfa, 50 m³ puhaszálfa, 335000 drb. fedőzsindely, 47 c/m hosszu.

Az 1901. és esetleg 1902. és 1903. évre szükséges fanemüek ugyanazon év április hó közepéig szállitandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1901. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozásul szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fákból 40%-al többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyszintén azon jogot, hogy a szállitási év folyamán 40% erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbben **1900. évi október hó 31-én déli 12 óráig** nyujtandók be az üzletvezetőség I. osztályánál.

A bánatpénz pedig október hó 30-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők és a miskolczi üzletvezetőség által dijtalanul kiszolgáltatnak, esetleg posta utján megküldetnek.

A szállitási feltételek ugy, mint az általános szállitási feltételek és a pályafentartási fák szállitására vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletvezetőségnél és készpénzfizetés mellett megszerezhetők igazgatóságunk nyomtatványtárából. (Andrássy-ut 73/75. szám.)

Miskolcz, 1900. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

Utánnyomás nem dijaztatik.

Az aradvármegyei
régi
árvaszéki épület
nehány nap mulva
le fog bontatni,
és a kikerülő nagymennyiségü régi épitési anyag, mint
terméskő, tégla,
ajtó, ablak,
kályha stb.
olcsó áron eladatik.
Fodor és Reisinger,
mérnökök. 2781

3190—1900. pm.

Pályázati hirdetmény.

Közhirré teszem, hogy a nagyméltóságu magyar királyi földmivelésügyi miniszterium folyó évi szeptember hó 13-áról kelt 8347—1900. eln. sz. leiratával az 1901 évi január hó 1-én betöltendő állami állatorvosi állásokra a pályázatot kiirta.

A pályázati kérvények folyó évi október hó 15-ig nyujthatók be, és pedig azoké, kik jelenleg közszolgálatban állanak nálam, kik pedig közszolgálatban nem állanak-közvetlenül a nagyméltóságu földmivelésügyi miniszteriumnál.

A pályázati egyéb feltételek hivatalomban a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 18-án.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

Ékszertárgyak

ezüst evőeszközök és valódi schweiczi órák alkalmi vételek által a legjutányosabb árban kaphatók:

Ugyanitt arany, ezüstnemüek és

ZÁLOGJEGYEK

legmagasabb árban megvétetnek 2508

DEUTSCH IZIDOR

órás, ékszerész Templom-utcza, Minorita-palota

71103—I/4

Hirdetmény.

a folyó 1900. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október 22-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Beszterczebányán, Miskolczon. Kassán, M. Szigeten, Debreczenben, Kolozsváron, Székely-Udvárhelyen, Brassóban, Nagyszebenben, Temesváron, Zomborban, Pécset és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri-szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, akik az erdőőri szakvizsgát vagy a vadőri vizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyitványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes hirerdőfelügyelőhöz folyó évi október 10-ig nyujtsák be.

Budapest, 1900. szeptember 5-én

M. kir. Földmivelésügy Minister.

3067—1900. pm.

Figyelmeztetés.

A szüret alkalmából a bortermelők figyelmeztetnek, hogy az 1893. évi XXIII. t. cz. és az arra vonatkozó miniszteri rendelet értelmében a mustba vagy borba, ugyszintén a már kész, kierjedt törkölyborba *vizet keverni, bármi csekély mennyiségben is*, feltétlenül tilos még akkor is, ha ezt maga a vevő kivánná, továbbá tilos a természetes bornak a *törkölyborral*, vagy *gyümölcsborral* való összekeverése (összeházasitása) is. A viz használata csak a tökölyber készitésénél van megengedve, de ott is csak az 53850—897. számu rendeletben körülirt megszoritással.

Figyelmeztetnek továbbá arra is, hogy a ki a fenti tiltott módon készitett vagy kezelt bort forgalomba hozza vagy eladja, az az idézett törvényczikk értelmében *600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel* büntettetik, a ki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, az mint mesterséges bor készitője, 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezen felül még két hónapig terjedhető elzárással büntettetik, s ezenkivül az illetőktől a tiltott módon kezelt borok még el is kobzandók.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 17-én.

Salacz,
kir. tan.
polgármester.

24694—1900. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége bihar-püspöki máv. kavicsbányájában az 1901-ik évben végrehajtandó kavics- és homok-termelés, kocsiba rakás, kavicsréteg lefedés és ezekkel kapcsolatos összes munkák biztositására ezennel nyilvános ajánlati verseny-tárgyalást hirdet.

A munkaterv szerint az 1901-ik évben mintegy 19000 kbm. rostált és 56000 köbméter rostálatlan kavics lesz termelendő és felrakandó. Egyuttal biztositani kivánja a nevezett üzletvezetőség az ezen bányában 1902. és 1903. években termelendő kavics- és homok-mennyiséget is. A mennyiségek azonban a jelenleg kiirt mennyiségnél korlátlanul nagyobbak vagy kisebbek lehetnek.

Az 1902. és 1903. években termelendő kavics-mennyiség a kötendő munka-egyezmény értelmében az előző év utolsó negyedében fog a szállitónak tudomására adatni.

A szállitás a m. k. államvasutaknál érvényben lévő 1896. évi 122291. sz. a. kelt általános szállitási, valamint a munka-egyezményben foglalt egyéb feltételek szerint eszközlendő.

Részletes felvilágositás nyerhető a nagyváradi osztalymérnökségnél.

Ugyanott kapható az ajánlati mintalap is. A munkák tárgyában az ajánlati mintalapokba az egységárak bejegyzése által teendő ajánlatok legkésőbb **1900. október hó 9-ik napjának d. e. 12 óráig** nyujtandók be az üzletvezetőség titkári hivatalánál (Kolozsvár E. M. K. E. palota I. emelet.)

Az ajánlatokba az egységárak ugy számokkal, valamint szavakkal is kiirandók.

Vakarások vagy javitásokat tartalmazó ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok ivenkint 1 koronás bélyeggel látandók el és lepecsételve a következő felirattal ellátva nyujtandók be.

„Ajánlat a Bihar-püspöki kavicstermelési munkákra 24694—1900. sz.-hoz.

Megjegyeztetik, hogy csakis az összes munkákra kiterjeszkedő és fentebb megjelölt, a munkákhoz kötött feltételeket is magában foglaló ajánlati mintákon tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Minden ajánlattevő köteles 1900. évi október hó 8-án déli 12 óráig 1000 korona, azaz: Egyezer korona bánatpénzt az üzletvezetőség gyüjtőpénztárába (E. M. K. E. palota földszint) készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. Az értékpapirosok a legutóbbi 14 napnál nem régibb napi árfolyammal számitandók, de semmi esetre sem névértéken felül.

Távirati, vagy késve érkezett ajánlatok nem lesznek figyelembevéve.

Minden ajánlattevő ajánlatával az a felett hozandó határozatig kötelezettségben marad és azt vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok között a szabad választás jogát fenntartja magának az üzletvezetőség, tekintet nélkül a megajánlott egységárakra.

Kolozsvár, 1900. szeptember hó 20-ikán.

Az üzletvezetőség.

A legnagyobb vidéki napilap most az

ARADI KÖZLÖNY

Tökéletesen pótol minden fővárosi lapot. Arad-, Csanád-, Békés-, Temes-, Torontál- és Hunyad-megyékben már

a kora reggeli órákban

hirül viszi mindazt, amit a budapesti lapokból csak délután olvashat e vidék közönsége.

Az ARADI KÖZLÖNY

megjelenik naponta **12—14** oldalon, vasárnap **24** oldalon.

Előfizetők kedvezményei:

Minden előfizető értékes és diszes könyvajándékot kap karácsony napjára.

Minden előfizető ingyen kapja vasárnaponkint az **„Ország Világ“** czimü képes hetilapot, ha kezelési és postaköltség fejében negyedévenkint 75 krt beküld az Aradi Közlöny kiadóhivatalának.

Gyüjtők kedvezményei:

Aki az Aradi Közlönynek 1 negyedéves előfizetőt szerez: ingyen és bérmentve kapja meg **Murai Károly** pompás adomagyüjteményét.

Aki az Aradi Közlönynek 3 előfizetőt gyüjt: igyen és bérmentve kapja meg **Bartók Lajos „Téli Regék"** czimü diszmüvét, melynek bolti ára 30 korona.

Aki az Aradi Közlönyek 5 előfizetőt gyüjt: ingyen és bérmentve kapja meg **Mikszáth Kálmán „Jó palóczok“** czimü nagyszerü diszmunkáját, melynek bolti ára 50 korona.

Október elsején belépő negyedéves előfizetőknek, ha az előfizetési összeget szeptemberben beküldik: a lap a beküldés napjától októberig ingyen jár.

Beküldött czimekre tiz napig küld mutatványszámokat

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.